

TİYATRO

BEHÇET NECATİGİL

PENCERE

4 radyo oyunu

VARLIK YAYINLARI

BEHÇET NECATİGİL

PENCERE

(4 Radyo Oyunu)

VARLIK YAYINLARI
Ankara Caddesi, İstanbul

TİYATRO SERİSİ: 29

Varlık Yayınları, sayı: 1819
İstanbul'da Dizerkonca Matbaasında dizilip,
basılmıştır.

• Mart, 1975

PENCERE

Kişiler :

I. KADIN

II. KADIN

I. ERKEK

II. ERKEK

I. ÇOCUK

II. ÇOCUK

KÜÇÜK KIZ

I.

I. KADIN — Yanına girdim, ağlıyordu. Bir şeyden korkmuş her halde.

I. ERKEK — İkimiz de yoktuk, içlenmiştir.

I. KADIN — Bu ilk gidişimiz değil ki!

I. ERKEK — Fakat evde birimiz kalalım istiyor.

I. KADIN — Yıllık iznimiz bitti. Gene de sen veya ben, onu yalnız bırakmamaya çalışıyoruz. Başka ne yapabiliriz?

I. ERKEK — Dedim sana, götürelim..

I. KADIN — Hastane böyle hastayı almıyor, biliyorsun!

I. ERKEK — Eh, ne yapalım, elimizden geldiği kadar biz de evde bakıyoruz. Hem hasta oldu oldu iyileşti; gene düzelir.

I. KADIN — Yaşlı.. artık kolay atlatamıyor. Biz yokken bir şeyler olmuş.

I. ERKEK — Canım, neden ağladı, biliyor musun?

I. KADIN — Yüzü, bakışları... bir şeyden ürkmüş! Konuşabilse! Hep pencereye bakıyor.

I. ERKEK — Ne var pencerede?

I. KADIN — Ben bir şey göremedim.

I. ERKEK — Biz yokken birisi gelmiştir.

I. KADIN — Kim?

I. ERKEK — Belki postacı.

I. KADIN — Söyledik ya postacıya; pencereyi kapalı görünce, mektupları kapının altından atacaktı. Postacı olmaz.

I. ERKEK — Kim peki?

I. KADIN — Bilsem...

I. ERKEK — Birinin gelmesi mi gerek?

I. KADIN — Neden korksun durup dururken?

I. ERKEK — Belki ağabeyin... Evet; o gelmiştir. Biz de evde yokuz tabii.. annesini pencerede göremeyince uzandı, baktı...

I. KADIN — Annem oğlundan ne diye korksun?

I. ERKEK — Gözleri uzağı seçemiyor; tanıyamamış, yabancı biri sanmıştır. Sen olsan, yabancılar seyretsin ister misin?

I. KADIN — İstemem.

I. ERKEK — Şu da var: Ağabeyin geldi, annen de pencereye karşı yatıyor ya, camdan gördü tanıdı diyelim.. Yatağa düşmeden önce, kapının anahtarını camdan uzatırdı. Şimdi kalkamıyor. Ağabeyin de, anahtar olmayınca geri döndü tabii. Annen buna üzülmüş, bunun için ağlamıştır. Peki, şimdi nasıl?

I. KADIN — İlaçlarını verdim, yatıştı. Sen de biraz bir şeyler söyle, n'olursun!

I. ERKEK — Aa, tabii, tabii!

II.

I. ERKEK — Geçer canım, üzülmeyin! Ben bu kış, biliyorsunuz, günlerce hasta yattım. Ateş, sayıklama.. Şimdi bakın, hamdolsun! Hastalık, sağlık bizim için! İyileşeceksiniz elbet! (*Anlaşılmaz, kısık kopuk sesler*) Hayır, hayır, konuşmak yok! Ne dedi doktor? Heyecanlanmayın, dedi. Gene konuşacaksınız; bitsin şu ilaçlar, düzelin biraz. Geçer tabii!

I. KADIN — Bak, gene pencereyi gösteriyor.

I. ERKEK — Pencere... ne var pencerede? Canım, ben size ne dedim? Kim gelirse gelsin, aldırmayın! Çalar kapıyı, bakar açan yok, gider. Camı bile vursa kalkıp açamazsınız ki! Gitsin, size ne! Çok önemli bir iş için gelmişse, yazar bir kâğıt, atar kapının altından; sonra biz varken gelir tekrar.

I. KADIN — Anne! Bugün ikimiz birden gitmek zorundaydık. Yoksa seni yalnız bırakıyor muyuz? Biliyorsun...

I. ERKEK — Evet! Birimiz evdeyiz. Mecbur olunca başka... Yoo, sizin için değil tabii!.. İstemezsiniz, biliyoruz, sizin yüzünüzden işimizden kalalım.. Yoo, hayır, onun için değil; üzmeyin kendinizi! Özlediniz her halde; oğlunuz da bugün yarın gelir. Yoksa biz yokken o mu geldi? Efendim?..

(Anlaşılmaz, kısık kopuk sesler)

I. KADIN — Hayır demek istiyor.

I. ERKEK (*hayal kırıklığına uğramış*) — Yaa? Neyse, üzülmeysin! Ben gider bakarım. Dönecekti bugünlerde; dönmüştür. Haber bırakırım, uğrar. (*Yumuşak*) Evet, evet, siz oğlunuzu özlediniz! Üzülmeysin; gelir, gelir!

I. KADIN (*yavaş sesle*) — Sevindi! (*Sesini yükseltir*) Anne, bak, damadın bulup getirecek oğlunu! (*Kısa bir sessizlik*) Uyudu!

I. ERKEK — Çıkalım yukarı, biz de dinlenelim biraz.

I. KADIN — Peki!

HI.

(Başka oda)

I. ERKEK — Onu çok iyi anlıyorum.

I. KADIN — Kimi?

I. ERKEK — Ağabeyini.

I. KADIN — Kızıyorsun, değil mi?

I. ERKEK — Kaçıyor. Fakat kolay değil.

I. KADIN — Bizi hiç düşünmüyor.

I. ERKEK — Bazı şeyler konuşunca bayağılaşır. Vaz geç!

I. KADIN — Sen içinden konuşuyorsun ama.

I. ERKEK — Sen?

I. KADIN — Ben susmak zorundayım.

I. ERKEK — Ben de.

I. KADIN — Sen hiç bile değilsin.

I. ERKEK — Seninle evliyim.

I. KADIN — Fakat o, oğlu!

I. ERKEK — Çok iyi anlıyorum.

I. KADIN — Benim aklım ermiyor.

I. ERKEK — Bu ne, biliyor musun; değil başka evlerde bıraktığımız annelerden, babalardan, hattâ aynı evin odalarını paylaştığımız eşlerden, çocuklardan zamanla uzaklaşıyoruz.

I. KADIN — Öyle kopuşlar başka.

I. ERKEK — Bu da onun aynı. Uzağımızda kalmış yakın akrabaları ara sıra bir ziyaret.. evet, bir vicdan borcu, bir vazife.. Fakat bir yandan da, sıkıcı bir şey, doğrusu!

I. KADIN — Neler söylüyorsun?

I. ERKEK — İçimizden geçirdiğimiz şeyleri. Yıllardır düşünüyoruz, dışa vuramıyoruz. Bazı düşünceler uzun zaman içimizde kökleşir, dışa taşmasını önleriz onların. Ama artık konuşabiliriz sanıyorum. Çünkü bizde o kadar yıprandı ki bu duygular.. sivrilikleri kalmadı. Sözler batmaz bize; alıştık, umursamaz olduk; konuşabiliriz.

I. KADIN — Konuşmuyor muyuz?

I. ERKEK — İçimizden, kendi kendimize.

I. KADIN — Kelimelere dökülecek de ne olacak?

I. ERKEK — Hiç! Fakat gene de konuşalım: Ağabeyin bize ne zaman uğrasa, kızgın saç üstünde gibidir: sıkıntılı, huzursuz..

I. KADIN — Kendini suçlu hissediyor.

I. ERKEK — Yüzümüze bakamaz. Fakat ben anlıyorum. Sözleri, düşündüklerinin ne kadar uzağında. Kendisi ürker kendi sesinden: kopmuş, tedirgin.. Biran önce gitmektedir gözü.

I. KADIN — Sanıyor ki, biz...

I. ERKEK (*sözünü keser*) — Gözlerimizi dikmiş, ondan hesap soruyoruz. Annene niçin biraz da sen bakmıyorsun? Sanki bunu soruyoruz.

I. KADIN — Düşünmesi gerek.

I. ERKEK — Düşünmüyor diyemeyiz. Düşünmek istemese bile, bunları ona sen düşündürüyorsun.

I. KADIN — Ben hiç bir şey söylemem, söyleyemem.

I. ERKEK — Gözlerini gizli bir sitemle ağabeyine çevirdiğin zamanlar, aranızda duyulmayan bir dille neler konuştuğunuzu biliyorum.

IV.

(Rüyalarda gibi, uzaktan yankılı, hayalde konuşma)

I. KADIN — Ağabey, hatırlıyor musun? Bizim evde bir Emine Teyze vardı.

II. ERKEK — Ne diye hatırlatıyorsun? O zaman gençti annem.

I. KADIN — Emine Teyze nasıl öldü?

II. ERKEK — Yirmi beş yıllık hikâye!

I. KADIN — Taşlıktaki sandık odasında ölmüştü.

II. ERKEK — O evlerde hiç değilse kiler, sandık odası gibi yerler vardı. Döküntü eşyalar konurdu oralara. Şimdi evler küçüldü, daraldı. Döküntülere yer yok; fazlalıklar atılıyor şimdi. Çocuklarımız var; yaşlılara verecek oda kalmadı.

I. KADIN — Bize neden çok seyrek uğruyorsun?

II. ERKEK — Annemdir. Rahmetli ablamızı, beni, seni o büyüttü; biliyorum.

I. KADIN — Sen erken evlendin, çocuklarını da o büyüttü.

II. ERKEK — Ama şimdi sizin yanınızda...

I. KADIN — Onu bize gönderdiğin zaman, artık...

II. ERKEK (*sözünü keser*) — Biliyorum. Gençliğini, sağlığını bizde tüketti; hastalığı, ihtiyarlığı size kaldı; biliyorum.

I. KADIN — Emine Teyzeyi hatırladın, değil mi? Sağ koluydu annemin. O olmasaydı, annem tek başına çocukluğumuzun evini çekip çeviremezdi.

II. ERKEK — Asıl teyzemiz değil ki; komşularıymış annemin!

I. KADIN — Kimsesiz kadınlar bir komşu, bir tanıdık, bir akraba evine, kendi evleri gibi bağlanırlar; hele dul ve yoksul kadınlar.

II. ERKEK — Bugünün insanları sinirli, sıkıntılı, Gülüm! Evler, bir karı - koca ve çocuklar için.

I. KADIN (*kendi kendine konuşur gibi*) — Bir tanıdık, bir dost, bir uzak akrabadır. Yanımıza alırız; işlerimize bakar, besler büyütür çocuklarımızı.. ve yaşlanır. Evimize, hele çocuklarımıza ne kadar emeği geçmiştir! Fakat kocayınca artık işe yaramaz olur, ve başlar bencilliğimiz: Artık görmek bile istemeyiz onu. Gitsin nereye giderse! Nereye gitsin?

II. ERKEK — Emine Teyze'yi biz göndermedik!

I. KADIN — Tabii biz göndermedik; suç bizde değil tabii! Her ev bir aileyle başlar; çocuklar büyür, kendilerine yeni evler açarlar, ve geride eski ev kalır, evde yaşlı anne baba. Uçamayan ihtiyarlar.

II. ERKEK — Ne demek istiyorsun?

I. KADIN — Yaşlılar, başladıkları evlerde bitirebilmeli hayatlarını.

II. ERKEK — Saçma ve imkânsız!

I. KADIN — Neden?

II. ERKEK — Şartlar değişiyor, Gülüm! Gönüller dara-

lıyor. Korkunçtur uzarsa. Yataklarda, minderlerde fazla yılanmamak, odaları vaktinde boşaltmak gerek. Gözleri boşalacak şiltelerde, çocuklar, büyüklerin ölümünü bekliyor.

I. KADIN (*içini çeker*) — Doğru!

II. ERKEK — Emine Teyze ölümünü geciktiriyordu. Uzayıp gitmeler bıktırır bir yerde. Sandık odaları eski evlerde vardı.

I. KADIN — Doğru!

II. ERKEK — Eski evlerde taşlık, kiler, sandık odası gibi yerler varken bile, insanların gönülleri daralıyordu. Çok yaşlılarla aynı çatı altında olmaya, eskiler bile katlanamıyorlardı. Şimdi büsbütün...

I. KADIN (*sözünü keser, dinlemiyormuş gibi, kendi kendine*) — Önceleri can yoldaşlarımızdır, çünkü işlerimizi yaparlar, hizmetçilerimizdirler. Sonra kuvvetten düşer, kocar ve düşmanımız olurlar. Onlar bize düşman değil tabii; kendilerinden utandığımız, kendilerine şimdi bizim hizmet etmemiz gerektiği için biz onlara düşman oluruz. Gitmelerini isteriz, bırakıp kaçmak isteriz. (*Kısa bir sessizlik*) Bize neden çok seyrek uğruyorsun?

II. ERKEK — Vaktim yok; bilmez gibi konuşma! İş güç, çocuklar.. Hem sonra.. Ödemek bazı şeyleri, kolay değil! Ödeyen bazan biz olmayız, başkası bizim yerimize de öder.

(*Hayalde konuşma biter, akustik eski haline döner*)

I. ERKEK — Ne zaman bizim eve gelse, ağabeyinle Emine Teyzeyi konuşuyorsunuz! Bakışlarımızla, kaçamak bir konuşma.. fakat anlaşılıyor.

I. KADIN — Emine Teyze'yi sana ben anlatmıştım.

I. ERKEK — Konuşmadan neler konuştuğunuzu, ben de ordan biliyorum.

I. KADIN — Annem şimdi Emine Teyze oldu. Fakat ne yapabilirim?

I. ERKEK — Bir şey yap dediğim yok. Ağabeyini de hoş gör! Arasına ona ben de içerliyor, fakat bunu dışa vuruyorum; beni de anla!

I. KADIN — Anlıyorum. Mecbur musun?

I. ERKEK — Evet.

I. KADIN — Arada ben varım çünkü.

I. ERKEK — Annenin yerinde benim annem, benim bir akrabam olabilirdi. Borç borçtur, ama bu borcu borçlu olduğumuz kimseye değil de bir başkasının borçlu olduğu kimseye ödeyebiliriz. İkişi bir bence.

I. KADIN — Asıl borçlu olduklarımız, hoş karşılar mı bunu?

I. ERKEK — İş ödemekte! Öde de kime ödersen öde!

I. KADIN — Ben fazlasıyla ödedim, fakat senden utanıyorum.

I. ERKEK — İçinden çıkamayız böyle düşünürsek. Ben de ödeyemediklerimden utanıyorum dersem ne değişir?

I. KADIN — Annemden çok mu sıkılıyorsun?

I. ERKEK — Hiç sevemeyeceği kimselere de katlanabilir insan; öyle durumlar vardır; ayıplanmaktan korkar.

I. KADIN — Biliyorum.

I. ERKEK — Kendi annemizi, babamızı bile sevemeyiz, bakarsın; nerde kaldı ki hayatımıza sonradan giren başka kimselerin akrabalarını. Ama nedir, vazife!

I. KADIN — Haklısın!

I. ERKEK — İçimizden gelmiyorsa bir vazifeyi yapmak zordur, bilirsin! O durumda bir sevgiye yükselmek, ah hele bu, çok zor! İnsan bazan merhametsiz olabilmeli!

I. KADIN — Sen değilsin!

I. ERKEK — Bunları düşünmek bile, kalpsizlik aslında.

I. KADIN — Ben öyle almıyorum.

I. ERKEK — Konuşmamalıydık. Birazdan içerlemeler başlar.

I. KADIN — Niçin?

I. ERKEK — Korkunçluğu sonradan duyulur. Keşke konuşmasaydık.

I. KADIN — Her zaman konuştuğumuz şeyler.

I. ERKEK — Fakat dışa vurunca âdileşiyoruz. (*Kısa bir sessizlik, değişik tonda*) Ben demin annene, gider oğlunu bulurum dedim ya, vaz geçtim. Git, sen çağır!

I. KADIN — Burada olsaydı zaten uğrardı.

I. ERKEK — Burada. Yolda gördüm, dalgındı, o' beni görmedi.

I. KADIN — Görmüştür.

I. ERKEK — Görseydi sorardı.

I. KADIN — Annemin tekrar hastalandığını bilmiyor ki!

I. ERKEK — Annesinin onsuz olamadığını biliyor ama!

I. KADIN — Kiskanıyor musun?

I. ERKEK (*hafif güler*) — Sevgilerden şüphe ediyorum. Gösteriş ve yaltaklanma çoğu.

I. KADIN (*hafif kırgın*) — Olabilir.

I. ERKEK — Ağabeyinden bahsediyorum.

I. KADIN — Kızıyorsun, değil mi?

I. ERKEK — Ben değil, sen kızmalısın!

I. KADIN — Beni o okuttu.

I. ERKEK — Dedim ya, bazı borçların ödenmesi kat kat fazla fedakârlık ister.

I. KADIN — Şimdiye kadar hiç böyle acı konuşmamıştın.

I. ERKEK — Çok yorgun olduğum zamanlar insafsız olurum. Affet!

I. KADIN — Fakat haklısın!

I. ERKEK (*değişmiş*) — Sen şimdi onu bırak da, ne yapacağız onu söyle!

I. KADIN — Ne yapabiliriz? Hiç!

I. ERKEK — Git getir ağabeyini!

I. KADIN — Ne değişecek?

I. ERKEK — Annen sevinir. Her zaman varsa yoksa oğlu! Toz kondurmaz.

I. KADIN — Annem biliyor. Kaç kere söyledi.

I. ERKEK — Neyi söyledi?

I. KADIN — Bazı şeyleri de sen bilmiyor, görmek istemiyorsun! Annem seni çok sever.

I. ERKEK — Kendini mecbur hissetmiştir.

I. KADIN — Yanılıyorsun!

I. ERKEK — Lütfen kapatalım bu bahsi! Ancak tahminler üzerinde yanılabiliriz; gerçekler üzerinde duralım!

I. KADIN — Peki!

I. ERKEK — Sen konuş!

I. KADIN — Neden korktu dersin?

I. ERKEK — Nerden çıkarıyorsun korktuğunu?

I. KADIN — Bilmez miyim? Annem!

I. ERKEK — Durumunu düşünmüştür. Bizi, oğlunu, gelinini düşünmüştür.

I. KADIN — Gelini de hiç uğramıyor.

I. ERKEK — Sen bizimkilere mecbur olmadıkça uğruyor musun?

I. KADIN — Vaktim mi var?

I. ERKEK — Onun var mı?

I. KADIN — Fakat annesi sayılır.

I. ERKEK — Sen bugün beni imtihana çekiyorsun galiba.

I. KADIN — Ne imtihanı?

I. ERKEK — İnsanlık imtihanı: Yakınların hakkında gizli düşüncelerimi, aykırı görüşlerimi öğreneceksin.. de ne olacak?

I. KADIN — Zaten biliyorum. Korkma, bugün çok sâkinim. Sana da hak veriyorum. Senin yerinde ben olsam, imkânı yok, bu kadar susamazdım.

I. ERKEK — Konuştuğuma pişmanım.

I. KADIN — Konuş, n'olursun!

I. ERKEK — Konuşayım, dinle: Gelin, yengen yâni, uğramaz, uğrayamaz. Fakat haklı.

I. KADIN — Neden haklı?

I. ERKEK — Biraz da sizde kalsın annem, demenden korkar.

I. KADIN — Ama onun da vazifesi.

I. ERKEK — Artık mecbur değil.

I. KADIN — Sen mecbur musun?

I. ERKEK — Kızısın, sen mecbursun!

I. KADIN — Fakat sen...

I. ERKEK — İkişi birbirine bağlı. Damadıyım, ben de mecburum.

I. KADIN — O da gelini.

I. ERKEK — Baktı, sırasını savdı o.

I. KADIN — Annem onlara çok baktı. Gelin, bizim eve geldiğinde on beş on altı yaşlarındaydı. Onu, onun çocuklarını hep annem büyüttü. O ne yaptı?

I. ERKEK — Sırasını savdı.

I. KADIN — Çok az.

I. ERKEK — Fark etmez.

I. KADIN — Hem neye onları koruyorsun anlamıyorum.

(Kısa bir sessizlik)

I. ERKEK — Uyudun mu?

I. KADIN — (*uykulu*): Öyle yorgunum ki!

I. ERKEK — Uyu biraz.

I. KADIN — Sen?

I. ERKEK — Ben de uyurum.

II. KADIN — Uyumazsın! Fakat n'olursun, düşünme!

I. ERKEK — Ne var düşünecek?

V.

I. ERKEK (*iç monolog*) — Düşünme, dedi! Ne var düşünecek? Gelin de haklı! Kaçmalar kurtuluştur... haklı! Zorla

olmaz ki bu. Bir ay önce bir gün uğramış, karımın evde olmayışına ne kadar sevinmişti. Çünkü bir şey söyler, hatırlatır diye çekiniyordu. Ziyaretini lâf kalabalığına boğup tehlikeyi geçiştirmek istedi. Söyledikleri hâlâ aklımda...

II. KADIN — *(Arada bir güllere konuşur. Hayalde, yankılı konuşma)* — Hiç sormayın, hiç sormayın! Gene annem, kardeşim, dört çocuğu iki haftadır bizdeler! Sekiz kişi... vallahi yer kalmadı daracık odalarda Aklım hep sizde, ama vakit mi var gelmeye? Bizimki, sağ olsun kolayını buldu: Çalıştığı firma, ona burada iş veremez sanki; yok, hayır şehir şehir dolaşacak ille! Çoluk çocuk, yüzüne hasret kaldık; binde bir lütfen uğrayacak da. Kocamız mı, babamız mı unuttuk âdeta. Sizden iyisi yok! Hep olduğunuz yerde. Eh, kayınvaldenin hastalığı da yormaz sizi! Ne yapalım, noksatsız saadet mi var, bir yerden bir üzüntü olacak işte! Üzüntü değil tabii! Annemizdir, bakacağız elbet. Fakat kendi kızının bakması başka! Aa, tabii, beni de sever, ben de ona bizdeyken çok iyi baktım, Allah için! Hiç incitmedim; sorun kendisine! Eh, sağlığı yerindeydi o zaman, böyle felç geçirmemişti daha, fakat olsun, gene de kolay değil. İnsan kendi öz annesinden bile bıkmıyor! Bırakıp bir yere gidemezsin, adam tutamazsın, her işine gene de sen koşacaksın! Neyse, iyiymiş madem, ben sizi daha fazla rahatsız etmiyeyim. Uyanınca geldiğimi söylersiniz. Görümcemin de gözlerinden öperim, özledim vallahi. Birbirimizi şöyle doğru dürüst görmez olduk. Annem, hiç merak etmesin oğlunu. Rahatı, keyfi yerinde. Gezmek işine gelmese, burada iş bulur, yanımızda olurdu hep. Ama ister mi, hiç ister mi? Aydan aya ev masrafını yolluyor, karışmıyor başka şeye. Ben burada ne yapıyorum, ne ediyorum, aldıracağı bile yok! Siz de insansınız, evinizi bırakıp bir yere gidiyor musunuz? Yazları, söyle beş on gün için olsun, şehirden uzaklaşıp bir tarafa, dinlenmeye siz de gidebilirsiniz tabii.

(Yankı kesilir. Kısa bir sessizlik)

I. ERKEK — Gelinin söylediklerini karıma anlatmadım, çünkü bana söylenmiş sözlerdi bunlar.

VI.

(Pencerenin altında, sokakta, konuşmalar, hastanın odasından duyulur)

I. ÇOCUK — Sen evine git, hadi git!

II. ÇOCUK — Gitmicem, sana ne?

I. ÇOCUK — Annen kızarsa karışmam bak!

II. ÇOCUK — Annem çarşıda; evde yok ki!

KUÇUK KIZ — Annesi çarşıda. Ne yapsın eve gidip?

I. ÇOCUK — Gitsin! Hayvanı dürtüklüyor! (Bir kedi acı acı miyavlar) Bak, bağırdı gene.

II. ÇOCUK — Kedi senin mi?

I. ÇOCUK — Benim! Kim buldu?

II. ÇOCUK — Ben gösterdim.

I. ÇOCUK — Demin kim getirdi buraya?

KUÇUK KIZ — Sen yetirdin, Cengiz Ağabey!

II. ÇOCUK — Yaa, o getirmiş!

KUÇUK KIZ — Tabii o getirdi; korktun sen!

II. ÇOCUK — Korkmuşum! Alıp eski yerine ben götürmedim mi?

KUÇUK KIZ — Götüüür! Cengiz Ağabey gene buraya getirdi.

II. ÇOCUK — Ne olacak burada durup da?

KUÇUK KIZ — İyi olacak!

II. ÇOCUK — Burda iyi olmaz, ölüür.

I. ÇOCUK — Orası uzak.

II. ÇOCUK — Asıl burası uzak.

I. ÇOCUK — Burası sizin eve yakın.

II. ÇOCUK — Orası da sizin eve yakın.

I. ÇOCUK — Bizim evde kimse yok; kapı kapalı.

II. ÇOCUK — Bizim evde de kimse yok.

KÜÇÜK KIZ — Bu pis kediyi almaz ki zaten anneniz eve.

II. ÇOCUK — Sen karışma; küçüksün!

KÜÇÜK KIZ — Sen çok mu büyüksün?

II. ÇOCUK — Tabii büyüğüm!

KÜÇÜK KIZ — Hiç bile! Okula gidiyor musun? Cengiz Ağabey okula gidiyor.

II. ÇOCUK — Gitsiin! Daha birinci sınıfta.

I. ÇOCUK — Hava birinci sınıfta. İkiye geçtim.

II. ÇOCUK — Geeç! Ben de bu sene gidicem.

I. ÇOCUK — Zor gidersin! Kim alır seni okula?

II. ÇOCUK — Neye almasınlar?

KÜÇÜK KIZ — Aşı olmadın ki sen!

II. ÇOCUK — Sen oldun mu?

KÜÇÜK KIZ — Oldum ya! Aşı kâğıdım bile var.

II. ÇOCUK — Varmış! Yok işte!

KÜÇÜK KIZ — Gel eve de göstereyim annem. Var tabii!

II. ÇOCUK — Varsa var... bana ne?

I. ÇOCUK — Hadi evine git!

II. ÇOCUK — Gitmicem; zorla mı?

KÜÇÜK KIZ — Onu eve almıyorlar, Cengiz Ağabey!

II. ÇOCUK — Neye almasınlar? Şimdi kimse yok ki evde.

I. ÇOCUK — Bıktım be, git artık!

KÜÇÜK KIZ — Cengiz Ağabey sana baktırmayacak, oh ya!

II. ÇOCUK — Kedi onun mu?

I. ÇOCUK — Benim tabii; ben buldum!

II. ÇOCUK — Araba çığnemiş, ne yapacaksın bu kediyi?

I. ÇOCUK — Bakacağım! Sana ne?

II. ÇOCUK — Annen görürse zor bakarsın sen!

(Kedi acı acı miyavlar)

I. ÇOCUK — Sus be! İşte bağırdı.

KÜÇÜK KIZ — Hani ölüyordun?

- I. ÇOCUK — Daha can çekişecek.
II. ÇOCUK — Bu yavru; hemen ölmez.
KÜÇÜK KIZ — Yavruymuş! Koca kedi!

(Kedi acı acı miyavlar)

I. ÇOCUK (*kızmaş*) — Dokunma be!

II. ÇOCUK — Senin mi?

I. ÇOCUK — Benim.

KÜÇÜK KIZ — Sahibi yok ki onun.

I. ÇOCUK — Olsaydı araba çığnemezdi.

KÜÇÜK KIZ — Sahibi olsaydı ölmezdi, di mi, Cengiz

Ağabey?

I. ÇOCUK — Hemen ölmez, daha can çekişecek.

KÜÇÜK KIZ — Can çekişmek ne demek?

I. ÇOCUK — Benim babaannem ölmüştü.

KÜÇÜK KIZ — Ölürken gördün mü sen?

I. ÇOCUK — Annem dedi ki, ninen can çekişiyor, sen git oyna! dedi.

KÜÇÜK KIZ — Can çekişmek oynamak mı, Cengiz Ağabey?

II. ÇOCUK (*hafif güler*) — Hıh! Oynamakmış!

KÜÇÜK KIZ — Sen biliyor musun sanki?

II. ÇOCUK — Tabii biliyorum.

KÜÇÜK KIZ — Ben de anneme sorarım.

II. ÇOCUK — Soor!

KÜÇÜK KIZ — Annem diyor ki babama: Akşama kadar canım çıktı, öldüm.. diyor. İnsanın canı neden çıkar?

I. ÇOCUK — Dayak yerse çıkar.

KÜÇÜK KIZ — Annem dövmez beni.

II. ÇOCUK — Zor dövmez! Dün nasıl dövdü?

KÜÇÜK KIZ — Dün başka!

(Kedi acı acı miyavlar)

I. ÇOCUK — Ver o değneği! Dokunma demedim mi sana? Öldüreceksin hayvanı!

II. ÇOCUK — Ölsüün!

KÜÇÜK KIZ — Günah ama.

II. ÇOCUK — Zaten ölmüş!

II. ÇOCUK — Yaşiyor, görmüyor musun? (*Birden korkmuş*) Hey, susun!

KÜÇÜK KIZ — Ne oldu, Cengiz Ağabey?

I. ÇOCUK — Odada biri bağırdı.

KÜÇÜK KIZ — İçerdeki haminedir.

II. ÇOCUK — Pencere kapalı.

I. ÇOCUK — O, camın önünde otururdu hep.

II. ÇOCUK — Şimdi yok o.

I. ÇOCUK — Neye yok?

II. ÇOCUK — Ne bileyim ben?

I. ÇOCUK — Ya duyduysa konuştuklarımızı?

KÜÇÜK KIZ — Kediye demin de getirdikti, o zaman da duymuştur.

I. ÇOCUK — Anneme söyler.

II. ÇOCUK — Babam duyarsa döver beni.

KÜÇÜK KIZ — Biz kötü bir şey yapmadık ki! Baktık sadece.

(*Yaşlı kadının kısık bağırsı*)

I. ÇOCUK — Gelin, kaçalım!

II. ÇOCUK — Hadi!

KÜÇÜK KIZ — Kedi n'olacak?

I. ÇOCUK — Ölürse ölsün! Sahipsiz kedi! Kooş!

(*Çocuklar bağırsarak kaçarlar. Yaşlı kadının kısık haykırışı*)

VII

I. KADIN (*birden uyanmıştır*) — Duydun mu?

I. ERKEK — Ne var, ne oluyor?

- I. KADIN — Annem bağırdı.
I. ERKEK — Ne zaman?
I. KADIN — Şimdi.

(Merdivenlerde ayak sesleri)

- I. KADIN *(odaya girer)* — Ne oldu, Anne?

(Yaşlı kadının kısık, kopuk ağlayışı. Anlamsız kelimeler)

- I. ERKEK — Pencereyi gösteriyor; camı açayım mı?
I. KADIN *(heyecanlı)* — Aç, aç!

(Bir pencere açılır)

- I. ERKEK — Sokakta kimse yok.

I. KADIN — Demin çocuk bağırmaları işittim. Bak, bir kedi. Pencerenin altında.

- I. ERKEK — Gördüm. Araba çignemiş galiba. Zavalıcık!

(Kedi acı acı miyavlar. Yaşlı kadının kısık haykırışı)

- I. ERKEK — Kedinin bağırmasından korkuyor, anlaşıldı.

I. KADIN — Başını sallıyor, evet diyor. Pencereyi kapatalım!

(Pencere kapatılır)

- I. ERKEK — Demin biz gelirken yoktu.

I. KADIN — Çocuklar getirdiler, sonra da götürdüler mi nedir?

I. ERKEK — Biz yukarıdayken gene getirdiler her halde. Yukarıdan ses duyulmaz.

I. KADIN — Sokakta çit olsa bu cdadan duyular. İştiyor tabii.

- I. ERKEK — Bitişik odaya götürsek?

I. KADIN — Sokağa bakarak burada avunuyordu.

I. ERKEK — Yattığı yerden sokağı göremiyor ki artık. İyi olunca gene gelir.

I. KADIN — Evet. (*Sesini yükseltir*) Anne! Seni bitişik odaya götürelim, ister misin?

I. ERKEK — Başını sallıyor, evet diyor.

I. KADIN — Karyolanı çekerek götürürüz, sen kımılama, Anne! Önce içersini düzeltelim.

(*Kısa bir sessizlik. Bitişik odada*)

I. KADIN — Kim bilir neler konuştu çocuklar, duydu tabii!

I. ERKEK — Bilseydik.

I. KADIN — Yalnız... (*durur*)

I. ERKEK — Ne var?

I. KADIN — Bu oda öyle küçük ki... Sandık odası gibi.

G A Z

Kişiler :

KADIN

ERKEK

(Alttan yaşlıca bir kızın söylediği şarkı,
buğulu - uzak duyulur)

KADIN — Gene başladı.

ERKEK — Annesiyle öbür odada yatarken, yapmıyordu böyle.

KADIN — O zaman rahattım.

ERKEK — İki haftadır altımızda.

KADIN — Ve yalnız. Annesi, gene öbür odada yatıyor. Gece yarısı şarkı...

ERKEK — Kötülük olsun diye söylüyor. Belki altımızdaki odaya da, bile isteye geldi. Düşünelim istiyor.

KADIN — Başım çatlayacak. Of, çok şiddetli bir ağrı.

ERKEK — Aspirin alsan?

KADIN — Bu soğukta...

ERKEK — Söylesene bana!

(Gıcırdayan somya ve döşeme)

KADIN — Terliksiz gitme!

ERKEK — Tahtalar gıcırıyor. Uyanık olduğumuzu duyarsa...

KADIN (sert) — Duyarsa susar. Yeter artık!

(Kısa bir sessizlik. Alttan şarkı, aynı tonda. Erkek döner gelir)

ERKEK — Al! Su soğuk, çay ister miydin?

KADIN — İstemem. (Suyu içer) Saat kaç?

ERKEK — Beşe on var.

KADIN — Çok da erken. Kış sabahı geç olur; uykum da kaçı.

ERKEK — Öteki odaya geçerdik; gidip sobayı yaksam? Üşüyorum.

KADIN — Yatsana!

ERKEK — Sobayı yakmıyayım mı?

KADIN — Daha erken; yat!

(Gıcırdayan somya)

ERKEK — Isıt beni!

KADIN (*hafif güler*) — Ama aşağıda...

ERKEK — Biliyorum.

KADIN — Korkuyordun hani?

ERKEK — Yanlış anlama!

KADIN — Acıdığını sen söyledin!

ERKEK — İstemiyorum bizim yüzümüzden... (*susar*)

KADIN (*alaycı*) — Aman içlenmesin! Doğru; haklısın!
(*güler*)

(*Alt kattaki şarkı biraz daha net*)

KADIN — Güldüğümü duydu, sesini yükseltti.

ERKEK — Bir ağlayış gibi.

KADIN (*alaycı*) — Ne de duygulusun!

ERKEK — Döşemede yarıklar... Sesler aşağı vuruyor.

KADIN — Bu evi de nerden buldun bilmem ki?

ERKEK — İki yıl önce...

KADIN — .. geldin tek başına. Şimdi?

ERKEK — Şimdi sen varsın!

KADIN — Karın olarak.

ERKEK — Pişman mısın evlendiğine? İlk haftalar iyiy-
di.

KADIN — İkinci aydayız, bıktın şimdiden.

ERKEK — Tam altımızda olmasa...

KADIN — O mu? O, sen bekârken de varmış. Ayıp mı gülüp sevişmek? Yeni evliyiz!

ERKEK — En ufak gürültümüze uyanıyor.

KADIN — Karyola... Dikkat etsen devrilmez.

ERKEK — Takmayalım ayak ucunu, diyorum, dinlemiyorsun. Kancaları gevşemiş, tutmuyor.

KADIN — Döşeme düz olsa devrilir mi? Ev eski, tah-talar eğri büğrü, delikler...

ERKEK — Sesini çıkarma, diyorum; mahsus gülüyorsun. Ses aşağı vuruyor.

KADIN — Bu ne kuruntu!

ERKEK — Bizi dinliyor. Nerdeyse odanın bir yerinde... gözetliyor.

KADIN (*hafif güler*) — İşi mi yok?

ERKEK — Aşağıda çünkü.

KADIN — Eskiden nasıldı; sen benimle evlenmeden?

ERKEK — Dikkat etmedim.

KADIN — Bekledi her halde. Fakat benim suçum ne?

ERKEK — Ya benim?

KADIN — Kıza ümit vermişsindir!

ERKEK — Hayır, hayır!

KADIN — Ne diye onunla evlenmedin? Hazır aynı evde oturuyormuşsunuz!

ERKEK — Onlar benden sonra tuttular alt katı.

KADIN — Annesinden başka kimsesi de yok. Düşünmüşsündür.

ERKEK — Düşünseydim evlenirdim.

KADIN — Çirkin de değil. Ben çok mu güzelim?

ERKEK — Başka şey konuşsak!

KADIN — İşine gelmiyor, değil mi? Of, başım çok ağrıyor. Çirkin miyim, onu söyle!

ERKEK — Güzelsin!

KADIN — O?

ERKEK — Bana ne ondan?

KADIN — Gönlün öyle söylemiyor ama! Öp beni! (*işveli, güler*) Ah, yapma, bırak! (*Alttaki kızın şarkısı bir an yükselir, yavaşlar*)

KADIN (*güler*) — Bak, gene duydu, izin vermiyor.

ERKEK (*içini çeker*) — Ah, evet!

KADIN — Aşağıyı düşünme sen de; benim gibi yukarıya bak! Kirişlerden toz yağıyor. Sarkan örümcek ağları. Yok artık böyle evler. Öylesine eski.

ERKEK (*içini çeker*) — Ahşap ve çürük.

KADIN — Tavan tahtalarından nerdeyse yıldızlar görünecek. (*Güler, sesini yükseltir*) Fakat aşağıda bir kuyu var; kuyuda ay battı. (*Güler*) Of, başım çatlıyor! Hep senin yüzünden. Ben kimsenin mutluluğunu çalmadım.

ERKEK — Çaldın diyor muyum?

KADIN — O halde?

ERKEK — Önlüyemiyorum. Bir suçluluk duygusu. Acayip bir şey.

KADIN — Dünyanın en duygulu insanı sen misin? Evlenmek suç mu? Ne yapalım?

ERKEK — Bir şey yapalım demiyorum.

KADIN — Onun da canı çeker, diyorsun!

ERKEK — Bayağılaştırma! Küçültme bu kadar.

KADIN — Acıyorsan git; seni bekliyor.

ERKEK — Böyle konuşma!

KADIN — Hem bu gece yalnız. Annesi bir tanıdığına gitti; aşağıda bir o var. Demin ben uyurken gidebilirdin; seni bekliyor.

ERKEK — Çok hainsin!

KADIN — Bu oda ne kadar soğuk. Elimi yorgandan çıkardım, dondu bayağı. Çok soğuk.

ERKEK — Kışın en sert günleri.

KADIN — Yatak da soğudu birden. Biz kaçta yatmıştık?

ERKEK — On biri geçiyordu. (*içini çeker*) Of, of!

KADIN — Düşünme! İlk bizimle olmuyor.

(*Alttaki kız işveli güler*)

KADIN — Güldü.

ERKEK — Evet.

KADIN — Bir tuhaf.

ERKEK — Kasıtlı yani.

KADIN — Hayır hayır! Olamaz mı?

ERKEK — Ne olmaz mı?

KADIN — Annesi de yok.

ERKEK — Anlamadım.

KADIN (*sinirli, güler*) — Çok aptalsın! İçeriye bir erkek almış olmaz mı? Hazır annesi de yok bu gece. (*Altta kız, gene güler*) Gülüşüne baksana!

ERKEK — Olamaz!

KADIN — Yani sana ihanet etmez, öyle mi?

ERKEK — Neler düşünüyorsun?

KADIN — Sen düşündürüyorsun!

ERKEK (*üzgün*) — Keşki aşağıda öyle biri olsa!

KADIN — Ne olurdu?

ERKEK — Düşünmezdim.

KADIN (*içini çeker*) — Ben de.

ERKEK — Üzülme!

KADIN — Üzülen sensin!

ERKEK — Anla beni!

KADIN (*birden, sert*) — Anla beni, anla beni! Öff, sen kaç kişiyle evlisin kuzum?

ERKEK — Dur! Bir tıkırtı... Aşağıda... dinle!

KADIN (*sert*) — Seni istiyor, hadi git!

ERKEK (*sakin*) — Duymuyor musun?

KADIN (*sakin*) — Duydum. Taşkıtan sesleniyor. İç gıcıklayıcı bir ses... Ben erkek olsam...

ERKEK — Alay etme! Başka bir şey bu.

KADIN (*sert*) — Ne?

ERKEK — Kokuyu duymuyor musun?

KADIN — Başımın ağrısından koku duyacak halde miyim?

ERKEK — Keskin bir koku.

KADIN (*alaycı*) — Esans sürünmüştür. Göğsüne ve gerdanına. Sevdiğin esans: Şa Nuvar!

ERKEK (*dalgın*) — Evet evet, eskiden yapmazdı... fakat doğru değil!

KADIN (*bağırır*) — İstemiyorum.

ERKEK (*sakin*) — Odada mangal yakıyor. Kömür kokusu bu.

KADIN (*sakin*) — Onu da nerden çıkardın?

ERKEK — Geçen kış, mangallarını hep taşlıkta yakarlardı. Demek şimdi... Başın hâlâ ağrıyor mu?

KADIN — Hem de nasıl!

ERKEK — Mangalı odada yakıyor. Bütün duman yukarı vuruyor. Tavan zaten alçak. Pencereyi açayım; oda duman içinde.

KADIN — Çok soğuk.

ERKEK — Öteki odaya geçelim; kalk! Durulmaz burada.

KADIN — Ah başım! Uyumak istiyorum.

ERKEK — Uyuma! Kömür kokusu... Sessizce insem aşağı, baksam...

KADIN (*dalgın*) — Sessizce inemezsin, merdivenler gıcırda. Karanlık. Ayağın bir yarığa saplanır. Hem kendi odası. Sen istediğini yapmıyor musun, onun hemen üstünde?

ERKEK — Geçen kış, annesine o kadar söylemiştim: Taşlıkta mangal yakmayın, bütün duman yukarı vuruyor, hasta ediyor beni... demiştim.

KADIN — Konuşmak için fırsat kollamışsındır.

ERKEK — Bütün kış hasta gibiydim. Evde olduğum zamanlar başımda bir ağırlık. Hiç geçmezdi. Hatırlıyorum. Ama bu şimdi... doğru değil! Döşemenin deliklerinden gaz, bu odaya doluyor. Nasıl anlamadık!

KADIN — Bu saatte uyurduk hep.

ERKEK — Günlerdir başın ağrıyor. Gaz. Karbon monoksit. Zehirler...

KADIN (*hafif güler*) — O kadar büyültme! Sebep başkadır. Hem bu ev... duvarlarda sıva bile kalmamış. Çı-talar, çerçeveler, tavan... Rüzgâr cirit oynuyor; gaz falan kalır mı; uçar.

ERKEK — Hayır hayır! Aşağının bütün gazları burada. Zehirli dumanlar. Kokuyu nasıl da duymazsın? Kaçalım bu evden.

KADIN — Nereye?

ERKEK — Buluruz; ev mi yok? Ne ses, ne gaz. Beton.

KADIN — Kömür ve gaz her yerde. Ses her yerde var.

ERKEK — İnsan burda ölebilir.

KADIN — Ölseydi o ölürdü. Odada mangal yakıyorsa soluduğu havayı düşün! Belki pencereyi bile açmamıştır. Aşağıda... Biz yukardayız!

ERKEK — Bütün duman yukarı vuruyor. İki odalı başka yer mi yok?

KADIN — Bir oda yeterdi.

ERKEK — Siyahlığı görmüyor musun? Kalk! İnce bir sis gibi kömür dumanı...

KADIN — Karanlığa duman diyorsun!

ERKEK — Karanlığın üstünde bir duman bu! İyi bak!

KADIN — Lambayı yakma! Ben bir şey görmüyorum. Başım ağrıyor; ışık daha çoğaltır bu ağrıyı.

ERKEK — Bu saatte uyanmazdık hiç. Şimdi anlıyorum başının neden ağrıdığını. On beş gündür bende de sürekli bir bitkinlik... Sana söylemedim.

KADIN — Korkuyor musun?

ERKEK — Bile bile zehirlenmek ister miyim?

KADIN — Söyleriz, bir daha yakmaz.

ERKEK — Yakar. Öç alıyor.

KADIN (*acılı, güler*) — Senden mi? Onun düşmanı ben'im. Aşağıda aylarca seni bekledi; bir gün ben geldim, seni elinden aldım, seni ona bırakmadım. Fakat ne yapsın, sobası yoksa?

ERKEK — Odada mangal yakılır mı? Kıvılcım... yangın çıkar... tehlikeli.

KADIN — Kendini mi, onu mu düşünüyorsun? Ben uyumak istiyorum.

ERKEK — Uyuma, kalk!

KADIN — Bu karanlıkta kalkacağım da ne olacak?

ERKEK — Öteki odaya geçelim.

KADIN — Duman oraya da sızmıştır.

ERKEK — Sobayı yakarız, bir çay yaparım, başının ağrısı geçer.

KADIN — Kolay geçmez bu ağrı... Çok denedim. Uyur-
sam belki. (Esner) Uykum var, çok uykum var.

(Altta kızın gülüşü)

UZUN KÖPRÜ

Kişiler :

ERKEK

I. KADIN

II. KADIN

III. KADIN

KÜÇÜK KIZ

(Bir gar akustiđi. Dúdüđu öter, bir motorlu-tren kalkar. Gürültüler. Birden sessizlik)

ERKEK (*iç monolog*) — Karşımdaki peronda bir tren duruyor. Çok yavaş girdi gara. Lambaları sönük ve boş bir tren. Ve demin, öteki perondan, bir başkası kalktı. Bütün ışıkları yanmıştı, doluydu, ağır ağır uzaklaştı. O da mı şehir dışı treniydi, ve bu, acaba ne zaman kalkar? Ben de bir trene binip uzaklara gitsem..? Ama gitmem! Neden gitmem? Nereye... ve gitsem ne değişir? Lambaları sönük tren, gara pek yavaş girdi. Karşımdaki peronda duran tren.

(Bir an buğulu bir gar akustiđi).

I. KADIN (*iç monolog*) — İşte orada oturuyor. Evet o! Dalmış, içinden konuşuyor. Geleli çok olmuş. Benim bindiğimi görmedi. Görse bile nerden bilsin kim olduğumu? Işıkları yakmalı! (*Elektrik düğmesi, takırtılı, çevrilir*) Gördü! Kompartımanın aydınlandığını gördü! Bakıyor. Beni de görmüştür. Tenha, gar lokantası. Sonbahar. Havalar iyi gidiyor. Masaların çoğu dışarda henüz. Dalgın, sessiz, gecikmiş erkekler. İkili, üçlü gruplar halinde. İki de kadın. Kimse konuşmuyor. Dinî bir törende gibi hepsi. O şimdi boyuna içinden konuşur.

(Bir an deminki akustik)

ERKEK (*iç monolog*) — Ben buraya arasıra neden gelirim? Bu garip sessizlik çeker beni. Trenlerin kalkacağına

yakın bütün gürültüler. Sonra birden, her şey susar. Gidenleri, kalanları seyrederim: Heyecanlar, telâşlar, vedâlaşmalar! Sonra tren kalkar. Işıklar içinde bir tren. Birden her şey susar. — Karşımdaki peronda bir tren duruyor. Kompartımanlardan biri, birden aydınlandı. Camda bir kadın. Gençten bir kadın. Bu kaçınıcı kibrit? Bir sigara yaktı. İyi seçemiyorum, fakat güzel bir kadın! — Gitmeli! Hesabı demin ödedim. Lokanta çok tenha bile olsa, fazla oturdum mu, garsonların gözleri bendedir. Neden hâlâ gitmez bu adam! — Çok da yorgunum, fakat gitmeli!

I. KADIN (*iç monolog*) — Masadan kalktı. Merak etti. Önümden geçecek! Hazırım ben...

I. KADIN (*hafif güler*) — Uzağı bulanık görüyorsunuz galiba! Gözlerinizi kısarak bakıyordunuz.

ERKEK — Gözlüğümü almamışım!

I. KADIN — Bulanık görüntüler daha da çekicidir. Anlıyorum.

ERKEK — Merak ettim.

I. KADIN — İşte yakından gördünüz. Merakınız geçti mi?

ERKEK — Belki de çoğaldı. Yalnız mısınız?

I. KADIN — Siz gidince evet.

ERKEK — Tren ne zaman kalkıyor?

I. KADIN — On dakika sonra.

ERKEK — Gelebilir miyim?

I. KADIN — Oo, buyurun!

(*Bir kompartıman kapısı açılır, kapanır. Sessizlik*)

I. KADIN — Gelmenize sevindim.

ERKEK — Beni tanıyor musunuz?

I. KADIN — Hayır!

ERKEK — Uzaktan gördüm. Üst üste kibrit yaktınız!

I. KADIN — Alevi görmenizi istedim.

ERKEK — Yalnız alevi mi?

I. KADIN — Huzursuz kimseler çok az şey görürler. Çevrenizin boşluğundan sıkılıyordunuz!

ERKEK — Bir sürü insan...

I. KADIN — Fakat aradığınız yoktu. Sıkılıyor, etrafınıza bakınıyordunuz.

ERKEK — Sıkıntılı olmayanlar, *bir* yere mi bakarlar?

I. KADIN — Evet. Tek şey rahatlıktır onlar için! Bakın, siz bir yolculuğa hazırlanmışsınız!

ERKEK — Falcılığınız da mı var?

I. KADIN — Biraz. Niyetlisiniz madem, yarınları bırakmayın! Benimle gelin!

ERKEK — Nereye?

I. KADIN — Ne fark eder? Yeter ki gidilsin! Bir bilete bakar.

ERKEK — Siz nereye gidiyorsunuz?

I. KADIN — Uzunköprü'ye! Adına bakmayın, kısadır yol. Yarın sabah dönersiniz!

ERKEK — Gitmekten de zor... dönmek... geri dönmek.

I. KADIN — Gitmişken... birkaç gün... tabii, isterse-niz... orada kalabilirsiniz! Hem, dönüşler de bir başlangıçtır. Bıraktığımız yerden başlarsınız tekrar. Gerçekten çok sevindim. Tahmin etmiştim, bakışlarınız...

ERKEK — Fakat... uzağınızdaydım!

I. KADIN — Yoo, hayır! Yakındınız, şimdi nasılız, öyle! — Geliyorsunuz, değil mi? — Gecikmeyin, gişe boş! Pişman olmazsınız! Tren nerdeyse kalkar.

(Sesler erir. Bir tren düdüğü. Yavaş yavaş tren kalkar)

I. KADIN — İyi yolculuklar!

ERKEK — Size de!

I. KADIN — Yalnızız! Kompartımana başka yolcu gelmedi. Sıkılıyor musunuz?

ERKEK — Çağrışımıldaki gibi olmasa bari!

I. KADIN — Ne olmasa?

ERKEK — Bu Uzunköprü!

I. KADIN — Nasıl yani?

ERKEK — Filimlerde görmüşsünüzdür. Uçurumlar üzerinde asma, halat köprüler vardır. Sarmaşık dallarından, sazlardan yapılmış köprüler... Onları hatırladım. Boşlukta sallanan köprüler... Onları hatırladım. Boşlukta sallanan köprüler. Altlarında, çok aşağıda, taşkın sular akar. O köprüler. Yolcular korka korka geçerler. Köpüren sulara bakamazlar, gözleri kararır. Hızlı yürüyemezler, esnektir, daha çok sallanır, dengelerini kaybedebilirler...

I. KADIN — İlk adım cesaretle atılmışsa niçin korkulsun? Ben korkmam. Siz?

ERKEK — Hiç geçmedim ki!

I. KADIN — Fakat geçmiş gibi konuştunuz. Alışığa benziyorsunuz!

ERKEK — Alışmak, sürekli tekrar ister. Geçeli çok olmuşsa unutulur.

I. KADIN — Siz unuttunuz mu?

(Tren düdüğü, tekerlek takırtıları)

ERKEK — Öyle köprülerden bindebir geçilir. Yol çok uzaklara gitmişse şayet... Her yerde yoktur öyle köprüler uçurumlu köprüler...

I. KADIN — Her günkü yollarında yürüyenler için tehlike yok mu dersiniz? Düz yollar da tehlikeli olabilir.

ERKEK — Ancak aksi tesadüfler olursa! Karşılaşmak istemediğimiz birine raslarsak, küçülmemiz başlar.

I. KADIN — Yüzünüze mi vurur?

ERKEK — Ne vurur?

I. KADIN — Korku.

ERKEK — Korku değil de sıkıntı. Bir kızartı halinde yüzünüze vurur. Sıkıntı da bir küçülmedir kendimize karşı.

I. KADIN — Peki, hiç onları düşünmez misiniz? Karşılaştıklarınızı?

ERKEK — Düşünürüm, çok düşündüm, daha da aleyhime oldu. Üzüntüm ikileşiyordu.

I. KADIN — Yani sıkıntınız. Şimdi?

ERKEK — Şimdi de.

I. KADIN — Beni düşünmeyin!

ERKEK — Hem kendimi düşünüyorum, hem de şu anda sizdeki yerimi! Evet, ben şimdi neyim sizin için?

I. KADIN — Bir yol arkadaşı. Daha ne olsun?

ERKEK — Sizde bu yolculuktan öncemi ve sonramı düşünüyorum.

I. KADIN — Ne çabuk! Uzunköprü sizi değiştirecek mi dersiniz?

ERKEK — Şehirden dışarı hiç çıkmadım.

I. KADIN — Peki, nasıl oldu da, böyle birdenbire..? Seytana mı uydunuz?

ERKEK — Bir şeytan tarafınız var tabii!

I. KADIN — Teşekkür ederim. Buna sevindim.

ERKEK — Melek olsaydınız ne kaybederdiniz?

I. KADIN — Bu geceyi!

ERKEK — Demek âni olmadı.

I. KADIN — Yolculuğa âni karar verdim.

ERKEK — Ya sonrası?

I. KADIN — Sadece dikkatinizi çekmem neye yarardı? Bir süre bakar, «bir kadın!» der, geçerdiniz! İçimizden gelmiyorsa kimse bize bir şey yaptıramaz. Bakıp geçer, gene kendi hayallerinize dönerdiniz!

ERKEK — Döndüm netekim.

I. KADIN — Dönün! Ama trene bindiniz!

ERKEK — Kolay değişmem ben. Şimdiye kadar hep böyle oldu. Değişmedim.

I. KADIN (*üzerine basarak*) — Üç... yıl... öncesine kadar!

ERKEK — Ne olmuş üç yıl önce?

I. KADIN — Üç yıl önce, çalıştığınız yere, bir gün, bir kadın geldi. Denizaşırı bir yerden geliyordu. Gözlerinde siyah bir gözlük.

ERKEK (*şaşırmış*) — Demek... beni tanıyorsunuz?

I. KADIN — Onu tanıyorum. İsmi söylemeden, sizi dışarı çağırttı. Odanızdan çıktınız. Onbeş adım ötenizde, merdiven başında bekliyordu. Bakışlarını hazırlamıştı. Gözlüğünü çıkardı, ve size baktı. Sizi eski günlere çekmek istedi.

ERKEK — Çekmiş mi?

I. KADIN — Bazı erkekler çok inatçıdır. Gözlerine bak-saydınız çekerdi. İsrarla önünüze baktınız. Geldiğini, döndüğünü söyledi.

(Tren düdüğü, tekerlek takırtıları)

I. KADIN — Sizi birbirinize bağlayan köprüyü evvelce yıkıştınız. O gün bir yenisi kurulabilirdi. Sevgiliniz size o sevinçle gelmişti.

ERKEK — Köprü deyip duruyorsunuz! Her köprü bir yola bağlanır. Demek ki çıkar yol yokmuş ilerde. Hem ben o zamanlar çok gençtim!

I. KADIN — Ya o gidince neden bir koltuğa çöktünüz, uzun zaman yerinizden kalkamadınız?

ERKEK — Bunu da mı o söyledi?

I. KADIN — Hayır, bu benim tahminim!

ERKEK — Dedim ya, falcılığınız da var!

I. KADIN — Bunu bilmek için falcı olmak gerekmez.

ERKEK — Kuzum, sizi bana bir görevle mi yolladılar?

I. KADIN — Olabilir!

ERKEK — Peki ama, benim bu gece o saatte gar lo-kantasında olduğumu nerden bildiniz?

I. KADIN — Sizin ne zaman, nerelerde bulunacağınızı bilmek, hiç de zor değil!

ERKEK — Sizden korkulur!

I. KADIN — Korkmayın! Korkmayın!

(Tren düdüğü, tekerlek takırtıları)

ERKEK — Sahi, ne işiniz var Uzunköprü'de?

I. KADIN — Sizin ne işiniz var?

ERKEK — Ben sizin için gidiyorum.

I. KADIN — Ben de sizin için!

(Uzun bir tren düdüğü)

I. KADIN — Pişman mısınız geldiğinize?

ERKEK — Değilim. Eğlenceli bir gezi. Köprülerin üstünde çetin savaşlar da olur olmasına ya, bakarsınız, bu Uzunköprü beni bir barışa götürür.

I. KADIN — Güzeel! Sürprizlerden hoşlanıyorsunuz şu halde?

ERKEK — Hiç sevmem!

I. KADIN — Zaten bu yüzden biraz katımsınız! Yaşamak yumuşatmalıydı!

ERKEK — Denediler, kuvvetleri yetmedi.

I. KADIN — Sürprizleri değerlendirmek iyidir.

ERKEK — Fırsat düşkünü değilim.

I. KADIN — Ayrı şeyler! Sürpriz bizi sevindirmek için yapılır. Fırsat birden çıkar karşımıza.

ERKEK — Bana sürpriz mi hazırladınız?

I. KADIN — O kadar tanımiyorum sizi!

ERKEK — O halde.. fırsattan yararlanabilirim.

I. KADIN — Küçülmeyin lütfen!

(Uzun bir tren düdüğü, tekerlek takırtıları)

ERKEK — Tren hızlandı.

I. KADIN — Bir tünelden çıktık.

ERKEK — Farkına varmadım.

I. KADIN — Karanlığı görürdünüz!

ERKEK — İsteksiz konuşuyorsunuz!

I. KADIN — Bir yola çıkınca böyleyimdir. Hemen uykum gelir.

ERKEK — Uyuyun biraz!

I. KADIN — Ayıplamazsınız ya?

ERKEK — Rica ederim!

(Bir süre monoton tekerlek takırtıları)

(Geriye dönüş. Sessizlik. Konuşmalar yankılı, net)

II. KADIN — Senin için zor olmayacak. Öğreneceksin, değil mi?

I. KADIN — Söz!

II. KADIN — Hep oyunlu konuş! Çok hoşlanır. Hem kayıtsız görün, hem de işveli, kışkırtıcı! Sana hemen açılır.

I. KADIN — Bütün hünerimi kullanırım.

II. KADIN — Deli gibi... âşıkta bana. Yıllar sonra karşısında görünce, o aşkı yaşar, sarsılır sanmıştım.

I. KADIN — Yıllar sonra... ?

II. KADIN — Umursamazlığı korkunçtu. Çok gücüm gitti. Hakareten beterd. Donuk, ölü... üç dört söz. Beni kovdu âdeta. Unutamıyorum :

I. KADIN — Seneler...!

II. KADIN — Fakat bilmiyorsun.

I. KADIN — Ben..? Mektuplar, yeminler, gözyaşları... Anlattın, gösterdin.. unutmadım!

II. KADIN — Öğreneceksin, değil mi?

I. KADIN — Öğrenince ne olacak?

II. KADIN — Sonrası önemli değil. Şimdilik önemli değil!

I. KADIN — Şimdilik... Peki!

II. KADIN — Gar lokantasını çok sever. Trenlere bakar hep. Fakat şehir dışına çıkmamıştır.

I. KADIN — Uzunköprü! Buldum, Uzunköprü! Madem oyunlu sözlerden hoşlanıyor... Gerisini bana bırak!

(Birden keskin bir tren düdüğü. Şimdiye dönüş)

ERKEK — Uyudunuz biraz!

I. KADIN — Uyumaksa bu!

ERKEK — Gülümsüyorsunuz, demin çok sıkıntılıydınız!

I. KADIN — Evet, ama geçti. Döndüm.

ERKEK — Gene sıkılacaksınız dönmeyin!

I. KADIN — Sıkıldım mı tekrar gözlerimi yumarım.

ERKEK — Bir çeşit kaçmadır göz yummak.

I. KADIN — Göz yummak içinde olmaktır, yaşamak yâni. Hem ben sizden kaçmıyorum. Size daha da yaklaştım. Yeter ki siz kaçmayın!

ERKEK — Trendeyiz, nereye kaçabilirim?

I. KADIN — İlk istasyonda iner, gidersiniz!

ERKEK — Öğrenmeden gitmem.

I. KADIN — Ben de!

ERKEK — Siz neyi öğreneceksiniz?

I. KADIN — Ya siz?

(Tren düdüğü, tekerlek takırtıları)

I. KADIN — Neyse! İkimiz de buradayız ve Uzunköprü'ye gidiyoruz. Tek gerçek bu şimdilik. Her şey orada öğrenilmiş olur. Kaçmanız suçtu, değil mi?

ERKEK — Size göre suç olmalı!

I. KADIN — Size göre?

ERKEK — Araya seneler girmişti. Neye güldünüz?

I. KADIN — Ben de «seneler» demiştim...

ERKEK — Ona? Ha evet! — Geçmişini diriltmek kolay mı? Yeniden o ilk adımı atmamak..? Karşımda duruyordu.. Yüzüne bakarak ilerlemek.. Sitemli bakışlara doğru, yürümek!

I. KADIN — Ümitle, özlemle bekliyordu.

ERKEK — Özleminde suçlama vardı, sanki benim suçmuş.. Hem neydi özlediği? Eski günler! Eskimiş her şey sıkar beni.

I. KADIN — Pek de nankörsünüz! Geçmiş güzel günlerinize karşı, sizdeki bu hınc, nerden geliyor? Kaybedilmiş güzellikler.. İsteseydiniz kaybetmezsiniz!

ERKEK — Evlendi!

I. KADIN — Neden evlendi?

ERKEK — Bilmiyorum.

I. KADIN — Bilirsiniz!

ERKEK — Falcı değilim sizin gibi!

I. KADIN — «İnsan anlar bir yerde birdenbire uyanıp / Bir elin bir lambayı neden söndürdüğünü» — Anlamalıydınız!

ERKEK — İstenmediğimi anladım, hayatından çekildim.

I. KADIN — Denemenin türlü yolları vardır. Sizi denemek istemişti. Kaçtınız!

(Bir süre monoton tekerlek takırtıları)

I. KADIN — Gerçekten sever miydiniz?

ERKEK — Derecesini söylemedi mi?

I. KADIN — Ben sizden duymak istiyorum.

ERKEK — Ne olacak benden duyacaksınız da?

I. KADIN — Çok şey.

ERKEK — Ne meselâ?

I. KADIN — Uzunköprü'de trenden indiğimizde, bilin bakalım, beni kim karşılayacak? Hayır, o değil, kocası! Eski sevgilinizin kocası!

ERKEK — Anlayamadım.

I. KADIN — Anlarsınız! Kocası beni bekliyor ve sizi biliyor. İşim kolaylaşsın diye, ben anlattım. Onu seviyorum.

ERKEK — Peki, ben neyim aranızda?

I. KADIN — Benim yardımcım!

ERKEK — Bir köprü yâni! Benden yardım beklemeyin!

(*Uzun bir tren düdüğü, tekerlek takırtıları*)

I. KADIN — Karısının hâlâ bir başka erkeği, yâni sizi sevdiğini bilmesi gerekirdi; öğrendi.

ERKEK — Şimdi de beni görmek istiyor, öyle mi? Güzel! Görsün bakalım! Ama İstanbul'da da görebilirdi.

I. KADIN — O şimdi Uzunköprü'de. Ayrıca ben, bu karşılaşmanızın Uzunköprü'de olmasını istedim. Büyük ve zalim aşkınızın hikâyesini, sizin ağzınızdan Uzunköprü'de duyması.. Ne şairane değil mi? Hikâye de uzundur zaten! Gerçeğe mecaz köprüsünden gideceğiz!

ERKEK — Kuzum, siz hasta mısınız?

I. KADIN — Ben..? Hayır!

ERKEK — Peki ama, eskiden karısını sevmişsem...

I. KADIN — Eskiden ve şimdi.

ERKEK — Şimdi? Falcılığınız burada sökmez, sayın bayan!

I. KADIN — O halde eskiden. Kızmayın!

ERKEK — Lâkin, karısından önce, o da bir başkasını sevmiş olamaz mı? Ne var bunda? (*Alaycı*) Yâni karşılıklı hikâyeler anlatacak, günah çıkaracağız, öyle mi? Pek hoş doğrusu! Eğlenceli bir buluşma desenize! Her şey aydınlığa çıkacak. İlâhi Uzunköprü!

I. KADIN (*Çok ciddi*): Uzunköprü küçük bir ilçedir. Ama sabaha karşı, yarı karanlıkta varacağız. Günler kısaldı, ortalık geç ağarıyor.

(*Tekerlek takırtıları çoğalır, yavaşlar*)

ERKEK (*alaycı*): O kadar korkak değilim. İstasyonda elbet birkaç kişi vardır. Silâh çekip beni öldürmez ya bu adam!

I. KADIN — Yoo, yoo! Öyle biri olsaydı hiç götürür müydüm sizi? Çok kibardır. Hem ben bunu kendi çıkarım için yapıyorum. Zararsız bir çözüm yolu.

ERKEK — Kıskançlığını körükleyip adamı kendinize bağlamak için.

I. KADIN — Sizinle çok iyi anlaşıyoruz!

ERKEK — Pekii... diyelim, o ve ben dostça konuştuk. Ben ona, karısını vaktiyle sevmiş olduğumu söyledim, o da hikâyeyi ayrıntılarıyla benim ağızından dinledi. Sonra.. sonra ben ne olacağım?

I. KADIN — Sonra sizin işiniz biter. İsterseniz gene bu trenle dönersiniz!

ERKEK — Siz?

I. KADIN — Otelde bir oda ayırtacaktı. Tedbirini ona göre aldı. Kendisiyle bana... tek oda. — Ne oldı, neye daldınız?

ERKEK — Yoruldum!

I. KADIN — Siz de kestirin biraz! Demin ben nasıl uyudum...

(Uzun bir tren düdüğü. Birden sessizlik. Geriye dönüş: Konuşmalar yankılı, net:)

II. KADIN — Bir çocuk tarafı vardır. Serinkanlıdır, alaycı görünür, birden içine kapanır. Öyle anlarını yakala! Beni hâlâ seviyor mu? Kesin olarak bunu anlamaya çalış!

I. KADIN — Ne olacak hâlâ seviyorsa?

II. KADIN — Bir şey olsun diye değil, ama çok merak ediyorum.

I. KADIN — O kadar çok mu seviyordun? Unutamayacak kadar?

II. KADIN — Soğumuş, unutmuş olamaz. Fakat beni neden geri çevirdi?

I. KADIN — Sana saygısından her halde.

II. KADIN — Konuşmak bile istemedi... Merdiven başında, ayak üstü.. İzin alır, almadan da, çıkabilirdi. Aşağıya kapıya kadar bile gelmedi, geçirmedi beni. Yerin dibine geçtim.

I. KADIN — Soğuk ve kalpsiz...

II. KADIN — Öyle görünmek ister. Ama içerde ateş.. sönmemiştir.. Eminim!

I. KADIN — Madem eminsin...

II. KADIN — Hayır, hayır! Sen dediğimi yap!

*(Hızla geçen bir trenin rüzgârlı gürültüsü.
Şimdiye dönüş:)*

ERKEK — Uyuyamadım.

I. KADIN — Bir yük katarı geçti. Gürültüye uyan-
dınız!

ERKEK — Sigara..?

I. KADIN — İçerim! *(Bir çakmak çakılır)* Yandı! Te-
şekkür ederim! Evet, onu anlatıyordum. Siz beni bir melek
sandınız galiba?

ERKEK — Aklımdan bile geçmedi.

I. KADIN — Çocuk olmayın kuzum! İşim yok da gece
vakti bir trende, pek saçma bir sebep yüzünden, uykusuz
yorgun, bir yolculuğa çıkacağım! Neymiş, siz onu hâlâ sevi-
yor musunuz, bunu öğrenmek için! Olacak şey mi!

ERKEK — Beni bu işe neden âlet ettiniz?

I. KADIN — Aracılık işine mi? Çünkü hep yakında
olan kazanır. Sevgiliniz, sizden uzağa gittiği için kaybetti.

ERKEK — Sizin kazancınız, onun kaybı.. Bunlar çok ay-
rı şeyler.. Hem siz ne kazanacaksınız?

I. KADIN — Söyledim ya! Göz koyduğum erkeği!

ERKEK — Küçülmeyin lütfen! Bu sözü siz bana söyle-
miştiniz!

I. KADIN — Evet! Ama küçülen ben değilim! O kü-
çüldü, kocası yâni! Karısının yakın arkadaşına bir zaaf duy-
ması, yani bana gönül vermesi, onun yücelmesi mi oluyor?
— Siz bırakın bunu da, şu soruma cevap verin: Sevgiliniz
şimdi de güzel, değil mi?

ERKEK — Bilmiyorum.

I. KADIN — Yüzüne bakmadınız mı?

ERKEK — Bakmamışım, ısrarla önüme bakmışım, korkmuşum! Öyle dediniz ya demin!

I. KADIN — Nasıl da unutmamışsınız! Buna sevindim. Kendi hesabıma değil tabii! Onun hesabına!

ERKEK — Arkadaşlık duygunuz büsbütün ölmemiş!

I. KADIN — Neye ölsün? Kocasını seviyorsam, kocası da beni seviyorsa ve sevecekse, arkadaşımı da sevmeme engel midir bu?

ERKEK — Onun bunu sezebileceğini hiç düşünmüyorsunuz! Sizi dostu biliyordu, siz onu aldatmaya, kocasıyla sevişmeye gidiyorsunuz! Belki de haberi var, yahut yok. Duyarsa, öğrenirse, bu hâinliğinize üzülmez mi?

I. KADIN — Siz üzülüyor musunuz?

ERKEK — Onun hesabına elbet! Her türlü hainlik beni de yaralar. Fakat üzülsem bile bir şey yapamam!

I. KADIN — Teselli kapısı açık!

ERKEK — O zaman bilseydim ki, siz...

I. KADIN — O zaman ben yokum, yeni çıktım, şimdi varım. Olsaydım bile sizden istediği, sadece üzüntüsünü hafifletmeniz için, birkaç teselli sözü müydü bakalım?

ERKEK — Başka ne isteyebilirdi?

I. KADIN — Aşkınızı. Tıpkı geçmiş günlerdeki gibi.

ERKEK — Susun lütfen!

I. KADIN — Sizden bunu beklediği için, utancınız büyüdü.

ERKEK — Ben neye utanayım? O utansın!

I. KADIN — Kabalığınızda samimî olmadığınızı biliyorum.

ERKEK (üzgün) — Hem istesem de artık dönemezdim. Köprü çoktan yıkılmıştı.

I. KADIN — Uzun köprü. Yahut kısaydı da, cesaretiniz, o kısılgı bile geçmeye yetmedi. Bir de her gece Çanak-kale boğazını yüzerek geçip karşı kıyadaki sevgilisine kavuşan, o masal kahramanını düşünün! Köprü mü vardı arada?

Kendini karanlıkta sulara atıyor, kıza ulaşıyordu. Hangi köprü?

ERKEK — Bir gün çıkagelmişti. Kapının çok uzağında, iç odalardan birinde, ansızın içime doğdu. Zili daha çalınmıştı, ama kapının önünde kararsız beklemekte olduğunu hissettim. Hemen gidip kapıyı açtım. Oydu. İçeri girdi, kapı kapandı.

I. KADIN — Ne güzel uyduruyorsunuz!

ERKEK — Bekleyen bendim.

I. KADIN — Ya gelen? O böyle gelmez.

ERKEK — Evet, o değildi.

I. KADIN — Niçin gene ona döndünüz?

ERKEK — Anlasın isterdim, anlamadı!

I. KADIN (*heyecanla*) — Neydi anlamadığı? Söyleyin, söyleyin!

(*Uzun bir tren düdüğü. Sessizlik*)

I. KADIN (*sakin*) — Evet, evinize gelen kazanmıştır. Yakında olan kazanır. Demek uzakta olduğundan kaybetti?

ERKEK — Fakat uzaktakinin değeri de, gene bu yüzden artabilir!

I. KADIN — Arttı mı? Evet evet! Yakınımızdaki, mecbûrî bir kurtuluştur bizim için. Şu var ki, çok geçmeden ve asıl, uzaktakini özleriz. Siz de aynı duyguyu yaşamadınız mı?

ERKEK — Ne zaman?

I. KADIN — O demin söylediğiniz kadın evinize geldiği zaman?

ERKEK — Gelmiş mi? Nedir gelmek, ve kaç türlü olur?

I. KADIN — Sizinle konuşulmaz!

ERKEK — Konuşmayın!

I. KADIN — Ne yapayım?

ERKEK — İcinizi dinleyin biraz!

(Gürültüyle bir tren geçer. Sessizlik. Tekerlek takırtıları)

I. KADIN — Bir köprüyü geçiyoruz.

ERKEK — Bazan bir köprüde iki kişi karşılaşır, yan yana gelirler. Ama ikisi de öyle dalgın, öyle telâşlıdır ki, görmezler birbirlerini. Ters yönlerde geçer giderler.

(Su şırıltıları)

I. KADIN — Çağlayanın sesini duydunuz mu? Sulara düşen kızlar..

ERKEK — Nasıl düşen?

I. KADIN — İterler kızları, ve ölümlerini bir kazâ gibi gösterirler.

ERKEK — İntihar da olabilir.

I. KADIN — Öyle denir. Oysa âdî bir cinayettir bu. Ve suçlu, esrarengiz bir şekilde, ortadan kaybolur. İntihar sanılır. Önce görünmez ortalarda, yokluğunun farkına varılır. Ararlar, kayıptır, bulamazlar. Birkaç gün sonra uzaklarda, su yüzüne çıkan bir ceset, her şeyi açıklar. Sularda boğulmuştur..

ERKEK — Kendini öldürdü!

I. KADIN — Hayır Gençtir kız, nişanlıdır, ya da yeni evli. Mezarı sular olsaydı, gene iyiydi. Fakat sudan çıkarır, toprağa gömerler sulara düşen kızları. Ceset bulunmasaydı keşke. Çirkin, şişmiş... Onunki de öyle oldu. Sulara itildi ve boğuldu.. (Birdenbire) Yoo, hayır, telâşlanmayın! Söz gelişi! (Sakin) Her yaşayan, gerçekten yaşamakta mıdır? Yâni canlı mıdır size?

ERKEK — Fakat ben.. kimseyi sulara itip öldürmedim!

I. KADIN — Kaypak bir kavramdır suçluluk. Sınırları kesin belirlenemez! Biraz da bize kalmış. Vicdan meselesi. Kendimizi suçlu hissediyorsak suçluyuz!

ERKEK — Eh, haksız da sayılmazsınız! Kendimizi biraz koyversek, suçluluk duygusu başlar. Hatâlarımız olmuştur, bazı küçük hatâlar. Yaparken farkına varmayız da, sonradan bilincine varırız.

I. KADIN — Gazetede okumuştum. Bir barajda olmuş böyle bir olay. Sudan bir ceset çıkarmışlar, üç gün mü ne, suda kalmış bir ceset. Görgü tanıklarından biri şöyle diyor: «Bir arkadaşımın baraja gezmeye gitmiştik. Şelâleye doğru indik. Elli metre kadar uzağında, genç bir adamın, bir kızı suya ittiğini farkettilim. Kız, acı bir feryat koparmıştı. Adam, ağaçlar arasında gözden kayboldu. Sonra kızın, girdaplı suda batıp çıkan gövdesini gördüm...»

ERKEK — Aradan üç gün geçince mi hatırlamış bunları?

I. KADIN — Evet. Siz de öyle demediniz mi? Bazı ihmallerin sonradan farkına varılır. Olay sırasında hiç bir şeyin bilincinde değilmiş, düşünememiş. Ceset su yüzüne çıktıktan sonra, kovuşturma başlayınca, o zaman, tesadüf, gazetede olayı öğrenince, hatırlamış bunları. Aradan üç dört gün geçince.

ERKEK — Bunu bana niçin anlattınız?

I. KADIN — Başınızdaki geçen bazı şeylerle bu olay arasında bir bağlantı kurabilirsiniz.

ERKEK — Ben kimseyi sulara itip öldürmedim.

I. KADIN — Bir yangın, içine uyuşturucu madde konmuş bir içki, yüzüstü bırakma.. gibi şeylerle de işlenir bu tür cinayetler. Suçlu gizli kalabilir.

ERKEK — Beni böyle dolaylı sorgulara çekmeniz cidden tatsız! Bir bildiğiniz varsa, açık konuşun!

I. KADIN — Kızmayın! Konuşuyoruz, vakit geçiyor...

(Tren düdüğü, tekerlek takırtıları)

ERKEK — Uzunköprü'ye gitmemizin asıl sebebi nedir? Siz onu söyleyin bana!

I. KADIN — Dedim ya, sevgilim beni bekliyor. Eh, siz de Uzunköprü'yü görmüş olacaksınız!

ERKEK — Gördüklerimden başka mı olacak bu Uzunköprü?

I. Kadın — Az ötenizi bile gördüğünüz yok, nerde kaldı uzaklarda köprüler..

ERKEK — Sular, seller, aşamadıkları dik kayaları alttan alta oyar, deler, köprüleştirir. Olduğum yerde de çok şeyler gördüm ben!

I. KADIN — Neler meselâ?

ERKEK — Meselâ sizi gördüm. Siz bu yaz Ege kıyılarındaki o deniz sitesindeydiniz!

I. KADIN — Ben..? Bu yaz..? Adı neymiş o sitenin?

ERKEK — Adını siz bilirsiniz! Çocuğunuz var mı?

I. KADIN — Yok.

ERKEK — Dulsunuz!

I. KADIN — Kocam öldü.

ERKEK — Ayrıldınız mı yoksa?

I. KADIN — Ne fark eder?

ERKEK — Siz olabilirsiniz! Çaresiz, tedirgin, tek başlarına, yahut ikişer üçer, uzaklarda avuntu arayan o kadınlardan biri siz olabilirsiniz! Evet evet.. sizsiniz!

I. KADIN (*üzgün, güler*) — Ben bu yaz bir yere gitmedim.

ERKEK — Huzursuz kadınlar.. kamplarda, motellerde..

(Uzun bir tren düdüğü. Birden sessizlik. Geriye dönüş: Konuşmalar yankılı, net.)

I. KADIN'IN SESİ (*sinirli gülüşlerle ve hızlı bir tempo içinde*): Şaşırdım. Uzaktan tanıdım. «Aa!» dedim, «Ne hoş!».. İyi ettiniz! Tabii, tabii!.. Bütün kış.. Biz üç gün diye geldik, bir hafta oldu.. Zaten şimdiden sonra.. evet, paramız var, çalıştık, yeter.. Başka kimsemiz yok.. Mirasçımız falan yok. Evet evet.. İşte bu yaz da geçiyor.. Büyümüş, Allah başışlasın! Biz.. evet, ayrıldık.. Olmadı.. Eh işte bu yaz da

böyle geçiyor... Yoo, hayır, yeğenimle geldik... hayır, kadın.. O da benim gibi... aynen! İkimiz, her yaz, göçmen kuşlar gibi.. Ne yapalım? Ordan oraya.. iyi mi?.. Eh, iyi diyelim, iyi olsun! Evet, o da ayrıldı, o da geçinemedi...

(Gülüşü erir. Kısa bir sessizlik)

KÜÇÜK BİR ÇOCUK SESİ — Anne!

III. KADIN'IN SESİ — Ne var kızım?

ÇOCUĞUN SESİ — O teyze neden hep gülüyor?

(Kısa bir sessizlik)

I. KADIN'IN SESİ *(deminki gibi)*: Kocanızı bıraktınız.. evde.. yaz bekârı.. İlâhi!.. Bilirim, gelmez.. Nasıl?.. Geldi mi? Geldi, gitti.. sıkıldı .. Neden..? Kalsaydı.. yazık!.. Güzel yer!.. Biz de bilmiyorduk.. söylediler.. Üç gün dedik, bir hafta oldu.. Sonra?.. Şu karşıya. Evet, orası.. ışıkları görünüyor.. Orası da çok güzelmiş.. Siz de gelseniz.. beraber olurduk.. Deniz, güneş.. Geceler serin oluyor.. Bu motel yeni açılmış.. Fakat güzel!..

(Gülüşü erir. Kısa bir sessizlik)

ÇOCUĞUN SESİ — O teyze neden hep gülüyor?

(Kısa bir sessizlik)

I. KADIN'IN SESİ *(deminki gibi)* — Ne kadar büyümüş!.. Çok küçüklüğünü bilirim... Ablası?.. Denizde mi? Denizden çıkmıyor... çıkmasın... Kışa hazırlık. Kış... kapalı odalarda... fena!... biz de hemen gidiyoruz.. denize... görürüm... Bakalım, tanıyabilecek miyim?.. Çok sevindim... Benden de selâm yazın!.. Anlar... sever beni... Evet, çok sıcak... Olsun!.. Geceler serin oluyor...

(Gülüşü erir. Kısa bir sessizlik)

ÇOCUĞUN SESİ — Anne!

III. KADIN'IN SESİ — Ne var kızım?

ÇOCUĞUN SESİ — O teyze neden hep gülüyordu?

(Keskin bir tren düdüğü. Şimdiye dönüş)

II. KADIN — Gene neden sustunuz?

ERKEK — Ben...? Size bazı şeyler yakıştırdım.

I. KADIN — Hayal gücünüz kuvvetlidir. Gene köprü-
lere mi açıldınız?

ERKEK — Önce evler var. Evlerde acılar, gizli dert-
ler...

I. KADIN — Evleri unutun!

ERKEK — Uzunköprü evlerin uzağında mı sanki?

I. KADIN — Olmalı!

ERKEK — Evlenmiş, evlenmiş ayrılmış kadınlar, yaş-
lı kızlar... Evler biraz da onlar yüzünden, izin vermez köp-
rülerden geçerek uzaklara gitmemize.

I. KADIN — Yaşamak bizim de hakkımız. Gitmeli!

ERKEK — Siz bu yaz, gittiniz mi o dediğim yere?

I. KADIN — Siz bana bakmayın! Gittim veya gitme-
dim.

ERKEK — Diyelim evlisiniz ve çocuğunuz var. Bir de
teyze kızı veya kız kardeşiniz. O evli, değil, ve artık evlen-
me şansı çok az. Şimdi bu, sizin çocuğunuzu bir parka fa-
lan götürse, çocuğun annesi değil de teyzesi yahut halası
olduğunu hemen belli eder.

I. KADIN — Etsin! Çocuğu sevmiyor mu?

ERKEK — Çocuğu sever, o ayrı! Ama bilinçaltında
kendini düşünme, kendini hatırlatma da vardır. Bir kapıyı
aralamak gibi... bir ümit kapısı... Evlenseydi, evlense, ken-
dinin de çocukları olabileceğini hatırlatmak... Farkında ol-
madan yapar bunu. Bir yolunu bulur, çocuğa teyze olduğu-
nu, hala olduğunu söyler. Duysunlar diye. Kendini koruma
içgüdüsüdür bu.

I. KADIN — Gösteriş değil!

ERKEK — Hayır hayır! Sâf bir dileğin, dolaylı dile gelişi! Yalnız... işte bu da, kolay geçilemeyen bir uzun köprü. Ve sizin kişisel mutluluğunuzu karartır.

I. KADIN — Evet, çoktur böyle ince, uzun köprüler. Ve git git bitmez. Bir tanesini de ben söyleyeyim size!

(Tren düdüğü, tekerlek takırtıları)

ERKEK — Söyleyin!

I. KADIN — Bir anne mecbur kalmıştır, çocuğunu komşu veya akraba bir kadına bırakır. İkinci kadın da gençtir, fakat evli değildir, evlenememiştir. O gün çocuğa bakar, çocuğu oyalar. Sevinmiştir. kendisi de. Fakat dönüş hazindir. Annenin, çocuğun annesinin dönüşü! Çünkü bu dönüşte annenin annelik gururu, annelik üstünlüğü ağır basar ve anne, farkına varmadan, iç güdüsünün emrinde gibi, kırar incir öteki kadını. Yani mümkündür.

ERKEK — Neden kırsın? Minnettar üstelik.

I. KADIN — Teşekkür eder, naziktir, kalmasını söyler, «Yemekten sonra gidersiniz!» falan der. Der ama, o artık çocuğuyla dolmuş, ve karşısındaki kadını unutmuştur. Onun kalbinde bazı tellerin titrediğini, gerildiğini, koptuğunu düşünmez bile.

ERKEK — Anlıyorum. İkinci kadın, birden, bir boşlukta bulur kendini. Kısa bir süre kendinin olan güzel bir duygu, bir aydınlık; elinden alınmış, eski yalnızlığına itilmiştir.. Görevi bitti; aydınlığı karanlığa, sessizliğe dönüştü. Yavaşça aradan çıkması, çekilmesi gerek... Evet, ben de hep böyle şeyler düşünürüm.

I. KADIN — Uzun köprü gene de uzakta. Düşünmekle gidilmiyor.

ERKEK — Gidilir. Fakat siz, taşıtlarla gidiyorsunuz! Köprülere derinden yaşamalarla, gerçek hayallerle gidilir. Olduğunuz yerde...

(Bir tren düdüğü, cümleyi yarıda keser)

I. KADIN — Engelleyci sesler. Olduğunuz yerde bu sesler daha da büyür. Hareket halinde, vapur düdüklere, tren makina tekerlek gürültüleri arasında, bu gibi sesler uzak bir yankıdır; farkına varamazsınız!

ERKEK — Evlerin sesleri her yerden duyulur.

I. KADIN — Küçük hayatımızda böyle kaç ev var ki?

ERKEK — Çook! Çocukluk evleri, gençlik evleri. Her yaşın, her dönemin ayrı ayrı evleri, hep bu gibi üzüntülü seslerle doludur. Bazan birbirine karışır. İç içedir. «Bu ses hangi evden? Bu kaçınıcı ev?» diye düşünürüz. Uzun yollara, hep böyle uzun yüklerle çıkmak zorunda olduğumuz için de, neredeysek orada kalır, gitmekten vaz geçeriz.

KADIN — Siz benimle geldiniz ama?

ERKEK — Tam bilemiyorum, niçin geldim? Çıkrıkla kuyudan su çekmek gibi. *(Bir kuyu çıkrığı gıcırtiları)* Sesi duyuyor musunuz?

I. KADIN — Tekerlekler.

ERKEK — Hayır, çıkrık sesleri.

I. KADIN — Eh, benzetebilirsiniz!

ERKEK — Çıkrık sesleri! Kovayı kuyuya sarkıttınız, çıkrığı çeviriyorsunuz!

I. KADIN — Su çıkıyor.

ERKEK — Ya kova delikse?

I. KADIN — Eh, gene de bir miktar su çıkar.

ERKEK — Kova çok delikse?

I. KADIN — Dökülen suların şıptısını duyarsınız! Bu da bir avunmadır. Çabanız büsbütün boşa gitmedi!

ERKEK — Boş avuntu!

I. KADIN — Hep avunmaktan yana değil misiniz?

(Sessizlik. Tren sesleri)

ERKEK — Fakat bu yolculuk, bana kuyudan kovayı, su dolu çıkarmamı sağladı.

I. KADIN — Ne güzel!

ERKEK — Sizinle ilgili değil!

I. KADIN — Dolu kovadaki su ben değilim, biliyorum.

ERKEK — Hele bundan sonra!

I. KADIN — Çok kabasınız!

ERKEK — Kendimizi koruma yollarından biri de kabalıktır. Neyse! Bakın, neyi hatırladım. Ben de bir gazetede okumuştum: Yalnız yaşayan iki kişi. Biri 65 yaşında, emekli bir memur. Bir de 60 yaşında kız kardeşi. Tek başlarına yaşıyorlar. Dışarıyla bağlantıları pek az. İkisi de hiç evlenmemiş.

I. KADIN — Faciayı tahmin ediyorum. Biri ölüyor, öteki de yalnızlık kâbusu ve ümitsizlikten, intihar ediyor.

ERKEK — Değil! Kadın ölüyor. Adam, ağabey yâni, cesedi üç ay evde saklıyor. Kimsenin haberi yok.

I. KADIN — Ceset... evde... üç ay... Olamaz!

ERKEK — Olmuş!.. Konukomşu, neden sonra, dışarı vuran iğrenç kokudan şüphelenip, polis çağırıyorlar.

I. KADIN — Adam intihar ediyor.

ERKEK — Hayır. Polis içeri girince, şaşkına dönen adam, evi benzinle tutuşturuyor.

I. KADIN — İntihar etmek istiyor yâni.

ERKEK — Asıl sebep o değil. Kendini korumak, yalnızlığı önlemek. — Yangın hemen söndürülüyor. Polisler bitişik odaya giriyorlar ki, kadının cesedi. İskelet haline gelmiş. Adam ne diyor, biliyor musunuz? «Cesedi gömmek lüzumsuzdu. Çünkü öldü, ruhu yok artık!» — Adam, cesedi neden sakladı?

I. KADIN — Dediniz ya, evet, yalnızlık korkusundan! Hayatımızda silinmez bir çizgi çizmiş, bizde uzun bir mutluluk veya korkunç bir alışkanlık olmuş biri ölünce, ansızın kendi ölümümüzü düşünür, hissederiz. Bir korku... Cesedi saklamak, korumak; yaklaşan âkıbeti, yâni kendi ölümümüzü ertelemek, geciktirmek âdeta. Gene bir korunma içgüdüsü.

ERKEK — Yaşadığımızın delili, beraberlik öyle mi?

I. KADIN — Yıllar yılı kim vardı en yakın çevremizde.. gene onunla olmak.

ERKEK — Yaşlı adam, daha önce de, ölen annesinin cesedini dört ay, evinde saklamış, durum anlaşılınca gene yangın çıkarmış.

I. KADIN — Demek ki kökleşmiş bir korku. Adam ruh hastası. — bu olayı şimdi neden hatırladınız?

ERKEK — Kapıyı kırıp giren polislerin yerine sizi koymak için.

I. KADIN — Gene mi o hikâye?

ERKEK — Bir cesetle yaşıyordum.

I. KADIN — Sevgiliniz mi ceset?

ERKEK — Benim için çoktan ölmüştü ve ben onun ölüsüyle yaşıyordum. Siz bunun imkânsızlığını gösterdiniz. Kova, kuyudan dolu çıktı. Bir gerçeği anladım. Adamın dediğini şimdi anladım. «Gömmeye ne hacet? Ruhunu yok artık! — Ben onu bağırma gömmüştüm, benimleydi, kendimi avuttuyordum. Artık gereksiz.. Kapı kırıldı, ortaya çıktı.

I. KADIN — Demek dünyanızı yıktım ben?

ERKEK — Belki!

(*Tren düdüğü, tekerlek takırtıları*)

I. KADIN — Peki, şimdi ne olacak ceset? Bir yangın çıkarıp yakacak mısınız?

ERKEK (*hafif güler*) — Yo, yoo! Ne diye kendimi de yakayım? Sadece.. Uzunköprü'den sulara atarım, erir gider.

I. KADIN — Katı.. kemik.. eriyecek? Kedileri hatırlayın! Götürür, uzaklara bırakırız. Günler geçer, bakarız, gelmiş tekrar.. kedi.

ERKEK — Bu artık gelmez. Hele bundan sonra!

I. KADIN — Ne değişti ki, «bundan sonra» diyorsunuz?

ERKEK — Bir kere açığa çıktı, değerini yitirdi. Saklıyken iyiydi, sırları döküldü. Siz gidip anlatacaksınız!

I. KADIN — Ben..? Ben onu daha beter öldürmeye gidiyorum. Kocasını elinden alacağım.

ERKEK — Küçülmeyin lütfen!

I. KADIN — Yalnızlığa katlanmanın kolay olmadığını siz söylediniz? Çok yalnızım, o erkek, son şans benim için.

ERKEK — Dul olduğunuzu söylediniz, yahut kocanızdan ayrıldığınızı. Kısa veya uzun, ilk beraberliğinizin anısı yeter size.

I. KADIN — Anılar size yetiyor mu?

ERKEK — Yetiyor.

I. KADIN — Demek üzüyorsunuz, kaçırdığınız için?

ERKEK — Tesadüftür her şey. Evliliklere saygım vardır.

I. KADIN — Yalnız bu mu?

ERKEK — Zamanı da unutmayın! Çok şeyler yıpranmıştı. Tek tek sayamam. Her şey yıpranıyor, eskiyor. Anlamını, değerini kaybediyor.

(*Tren düdüğü, tekerlek takırtıları*)

I. KADIN — Sigara?

ERKEK — Ben verseydim!

I. KADIN — Aynı şey! (*Çakılan bir çakmak sesi*) Teşekkür ederim! Şey.. ne diyecektim.. Hâlâ seviyor musunuz? Rica ederim, açıkça söyleyin: Onu hâlâ seviyor musunuz?

ERKEK — Rica ederim, siz söyleyin: Beni ikidebir bu soruya çekmekle *sizin elinize* ne geçiyor?

I. KADIN — Benim soruma cevap değil bu!

ERKEK — Sigaranız söndü.

I. KADIN — Sönsün! Teşekkür ederim.

ERKEK — Uzunköprü daha çok uzak mı?

I. KADIN — Yolcu treni. İstanbul-Uzunköprü sekiz saat sürer.

ERKEK — Yakın yerlere bağlanmakta haklıyım. Sıkıcı oluyor.

I. KADIN — Şimdi o da mı uzak sizin için?

ERKEK — O beni sıkıyor.

I. KADIN — Sizi sıkı ben'im şu halde?

ERKEK — Kendimden sıkıldığım kadar kimse sıkamaz beni. Mitologyada bir Meleagros vardır. Doğduğu zaman periler «Bu çocuk, şimdi ocakta bulunan odun yanıp bitinceye kadar yaşayacak!» demişler. Çocuğun annesi de, hemen odunu ocaktan çekip söndürmüş, saklamış..

I. KADIN — Ömrünü uzatmak için çocuğun.

ERKEK — Evet. Bazı sevgiler de böyledir. Çekip alır. söndürür, bir zaman sonra tekrar alevlendirmek isteriz. Yani siz, söndürülmüş eski bir sevgiyi tekrar ocağa sürmeye, tutuşturmaya mı geldiniz?

I. KADIN — Ya büsbütün söndürmeye, boğmaya gelmişsem..?

ERKEK — Elinizde mi bu?

I. KADIN — Hiç bilinmez! Belki de Uzunköprü'de beni bekleyen erkek, onun kocası değil de sizsiniz!

ERKEK — Ben..? Sizi Uzunköprü'de bekliyorum, ben..? Sebep?

I. KADIN — Sizi uyusukluğunuzdan, kelime çok mu ağır, miskinliğinizden kopardım, kurtardım. Yıllardır içine gömüldüğünüz çıkmazlardan kurtulmak istiyordunuz; bu işi ben başarabilirim.

ERKEK — Kimin hesabına?

I. KADIN — Kendim için!

ERKEK — Ya arkadaşınız?

I. KADIN — Size dönmeyi denedi, geri çevirdiniz!

ERKEK — Evlenmişti!

I. KADIN — O da size sadece, ilişkilerini bir dostluk çerçevesinde sürdürmeye gelmişti. Aile dostu olacaktınız. Sizi evine çağırarak, kocasıyla tanıştıracaktı. Sonra arasına, ziyaretlerine gidecektiniz.

ERKEK — Olmaz öyle şey!

(Uzun bir tren düdüğü, tekerlek takırtıları)

I. KADIN — Şimdi siz, kuzum, benden hoşlanmadınız mı? Korkmayın! «Benimle evlenin!» demeyeceğim!

ERKEK — Teşekkür ederim.

I. KADIN — Fakat.. yaşlı değilim o kadar. Çirkin miyim?

ERKEK — Genç ve güzelsiniz!

I. KADIN — Niçin olmasın.. sevişebiliriz sizinle! İçiniz çekebilir beni!

ERKEK — İçime sordum, çekmez, öyle dedi. Kesin cevap!

(Tekerek takırtıları)

I. KADIN — Hâtırasına saygınızdan her halde! Çok vefalısınız!

ERKEK — Uykunuz gelmedi mi kuzum?

I. KADIN — Aksilik.. hiç uykum yok. — Kızmayın! Bilseydiniz bana çatacağınızı, gelmezsiniz, gar lokantasına uğramazdınız bu akşam. Ama ben sizi nasıl olsa bulurdum.

ERKEK — Tren yavaşladı galiba.

I. KADIN — Hızlansın mı istiyorsunuz? Çabuk bitmesi için.. Kızıyorsunuz bana, değil mi?

ERKEK — Eh, işte vakit geçiyor.

I. KADIN — Demek beni ciddiye almıyorsunuz! Ne yapсам acaba?

ERKEK — Kendinizi zorlamayın! Ben oyalanıyorum. Bir değişiklik. İyi ki bu trene bindim!

I. KADIN — Gördünüz mü! Arasına, çıkın kabuğunuzdan! — Demek beni ciddiye almıyorsunuz!

ERKEK — Pek mi dokundu bu söz?

I. KADIN — Eh, biraz! Fakat sonunda hiç de şaka etmediğimi anlayacaksınız! Vaktimiz var henüz.

ERKEK — Beni istediğiniz kalıba sokabileceğinizi mi sanıyorsunuz?

I. KADIN — Çok inatçı olduğunuzu kaç kere söyledim.

Yalnız.. bana söz verin, kâfi! Uzunköprü'den önce trenden inmek yok!

ERKEK — İnmem! Söz!

I. KADIN — Teşekkür ederim. — İşin alayındasınız şimdi. Fakat.. görürsünüz! Uzunköprü'ye varalım.. siz görürsünüz!

ERKEK — Canım, işte.. âşığınızı göreceğiz, sevgilimin kocasını yâni! Alın, sizin olsun! Mutluluklar dilerim!

I. KADIN — Ne de çabuk inandınız! Acaba onu mu göreceğiz? Yok mu bir başka ihtimal?

ERKEK — Ölmek?

I. KADIN — Alay edin!

ERKEK — Başka ne yapılır? Ameliyatı atlattım, narkoz baygınlığı geçti, kendime geldim. Sağlığıma, hayata dönmemin sevinci!

I. KADIN — Öyle öyle! Sevinin! Eski sevgilinizi görünce daha çok sevinirsiniz!

ERKEK — Aman ne güzel! O da mı Uzunköprü'de?

I. KADIN — Da'sı yok! Uzunköprü'de yalnız o var.

ERKEK — Kocası?

I. KADIN — Kocası yok.

ERKEK — Neden yok?

I. KADIN — Kocası bilmiyor.

ERKEK — Hâlâ mı? Benim varlığımı, bu trende olduğumu.. demek bilmiyor? «Bu haber dâhi güzel, ey cânım!»

I. KADIN (*kızmış*) — Susun, rica ederim!

(*Hızla geçen bir tren takırtısı*)

ERKEK (*sakin, yumuşak*) — Siz kültürlü bir kadınsınız! Gene eski bir hikâye hatırladım.

I. KADIN (*isteksiz*) — Nedir?

ERKEK — Bir kıral, tanrıçalardan birinin kutsal ağaçlarını kesmeye kalktığı için, sonsuz bir açlıkla cezalandırılmış. Varını yoğunu, bu açlığı dindirmek uğruna harcamış, kıral.

I. KADIN — Doymuş.

ERKEK — Doymuyor. Yiyor, yiyor, açlığı dinmiyor. Derken, kızı yardıma koşmuş. Denizler tanrısı, bu kıza, kılkıktan kılığa girme yeteneği vermiş. Kız bu sayede, yeni yeni yiyecekler olmuş babasına. Adam, kızını da yemiş yutmuş.

I. KADIN — Açlığı geçmiştir artık.

ERKEK — Hayır! Erişebildiği kadar, kendi kollarını, bacaklarını da yemiş, gene de doymamış.

I. KADIN — Doymaz bazıları.

ERKEK — Ben de o kıral gibiyim! İçin için yiyorum kendimi, doymuyorum. Ama ben, kendime yeterim! Sonunda açlıktan öleceğimi bilsem bile, kimseyi yemem!

I. KADIN — Fakat yazık! Ne diye ölesiniz bu genç yaşta? Sizin için kendilerini feda edecek kimseler var. O var, ben varım. İkimiz için de bir şereftir bu. Çünkü o da, ben de, ne kadar yemeye kalksanız, eksilmez, artarız. Kuvvet olursunuz bize!

ERKEK — Gene gururumu okşama numaraları!

I. KADIN — Siz öyle bilin! Neyse! Sizden hayır yok, şimdilik yok! Fakat göreceğiz! En iyisi, uyumak!

ERKEK — Evet, en iyisi! Yaslanın arkanıza! Tamam! Ben de uyusam iyi olur güzel rüyalar!

KADIN (*esner*) — Ah! Size de!

(Uzun bir tren düdüğü, tekerlek takırtıları)

(Bir tren yavaş yavaş bir gara girer, durur)

I. KADIN — Gelmişiz!

ERKEK — Ne çabuk! Bitmeyecek sanmıştım.

I. KADIN — Her yolun sonu var.

ERKEK — İniyor muyuz?

I. KADIN — Trende kalamayız!

ERKEK — Valiziniz falan yok muydu? Hiç dikkat etmemişim!

I. KADIN — Valiz almadım.. İnelim!

(Bir kompartıman kapısı açılır, kapanır.
Peronda ayak sesleri)

ERKEK — Karşılama gelmemiş. Hani bekliyordu?

I. KADIN — Kimse beklemiyor. Ne sizi, ne de beni!
Ne o, ne de karısı! Sevgiliniz de yok yâni!

ERKEK — Demek yalan söylediniz! Sebebini anlamıyorum!

I. KADIN — Ben size bir ayna tuttum, kendinizi görün de, anlayın bazı şeyleri diye.

ERKEK — Aynanızda yüzüm, biraz bencil görünmüştür. Hepsisi bu, ancak bu kadar.

I. KADIN — Ancak.. Öyle mi? Sonra sonra anlarsınız! Düşünün!

ERKEK — Boş..

I. KADIN — Sokaklar? Evet! Burası böyledir. Gün yeni başlıyor.

ERKEK — Siz buraya daha önce geldiniz miydi?

I. KADIN — Gelmedim, ama biliyorum. Siz nasıl, oturduğunuz yerden, uzakları biliyorsanız! — Bakın, şurda bir park var, açık. Gidip oturalım biraz.

ERKEK — Sonra nereye gidiyoruz?

I. KADIN — Hiç bir yere! Birazdan bir pastâne bulur, kahvaltı eder, döneriz. Trenin kalkmasına epey vakit var daha. Ama tabii, isterseniz!

ERKEK — Demek.. trende anlattıklarınız..?

I. KADIN — Yarısı uydurma. Unutun! — Hava serin.. sabah serinliği.

ERKEK — Üşüyor musunuz?

I. KADIN — Çok az. Kuş Gölü efsanesini bilir misiniz? Bingöl dağlarında bir göl bu kuş gölü. Avcının biri bir kuş avlamış. Kuşu boğazlayıp bu gölde yıkarken, kuş dirilmiş, göle dalmış, kaybolmuş. Avcı tekrar yakalayamamış kuşu. Hangi gölde olduğunu bulamamış da ondan.

ERKEK --- Bir göl.. dediniz. Tek göl.

I. KADIN --- Tek göldü. Kuş canlanıp o göle daldıktan sonra, birdenbire etrafta bin tane daha göl peyda olmuş. Şaşırılmış avcı. Hangisiydi kuşu dirilten göl? Aramış, taramış, bulamamış kuşu dirilten gölü. Onun gibi.. siz de bir kuş öldürdünüz, fakat kuş uçu gitti. Ve hiç mutsuz değil.

ERKEK --- Çok sevindim.

I. KADIN --- Evet, evet, hele bundan sonra.

ERKEK --- Uzun bir yolculuktu. Yorgun değil misiniz? Bir otele gitsek...

I. KADIN --- Ne olacak gidince? --- Yâni ayrı ayrı odalar.. uzak odalar.. Trenler taş veya demir köprü ister geçmeye. Oysa tahta köprüler...

(Birden ses kaymaları. Sessizlik. Akustik, başlangıçtaki gar akustiğidir)

YILDIZLARA BAKMAK

Kişiler :

YOLCU

ARABACI

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ

(Bir süre rahvan giden bir atlı araba sesi)

YOLCU — Daha hızlı, daha hızlı! Vaktim yok fazla.

ARABACI — At yoruldu, Bey, yol bozuk zaten! (Bir kamçı sesi). Dehey aslan!

(Tekerlek, nal sesleri bir süre çoğalır; at kişner. Yolcu da, Arabacı da gürültüden bağırır gibi konuşurlar)

YOLCU — Bu işi hemen bu gece bitirmem lâzım. Gidecek başka yerler çıkabilir, bakarsın! Ne kadar da uzakmış! Hızlı sür, daha hızlı!

ARABACI — Hem uzak, hem de yol yol değil ki! (Kamçı şaklar) Dehey aslan! (Hızlanan araba sesleri) Ne yapacaksınız rasathanede?

(Birden sesler kesilir. Uzaktan uğultu halinde, son hecesi uzatılarak: «Yıldızlara baktın mı?» seslenişi duyulur; ses erir, dağılır. Kısa bir süre yine tekerlek, nal sesleri)

ARABACI — Bey, ne yapacaksın, dedim, rasathanede?

YOLCU — Duymadın mı?

ARABACI — Söylemediniz ki!

YOLCU — Ben söylemedim ama, sen sesi duymadın mı?

ARABACI — Hangi sesi?

YOLCU — Bir sesleniş duymadın mı?

ARABACI — Yoo! Bu saatte buralarda kimse yoktur ki, ses olsun?

YOLCU — Ama yol, gündüz gibi aydınlık.

ARABACI — Yıldız ışığından, Bey!

YOLCU — Gökte yıldız var demek?

ARABACI — Var ya, var ya! Görmüyor musun, Bey?

(Sessizlik. Bir süre tekerlek, nal sesleri)

(Bir kapı tokmağı, bir gong gibi tok ve yankılı üç kere vurulur. Sessizlik. Kapı ağır ve demirden bir sesle açılır. Sessizlik)

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Fakat Azizim, sizi içeriye alamam; çok geç! Rasathaneyi gezmek istiyorsanız gündüz gelin. Aslında, öğretmenleriyle toplu halde gelen öğrencilere açıktır burası.

YOLCU — Sayın ki ben de bir öğrenciyim, öğrenmek istiyorum, öğrenmek zorundayım. Fakat başka zaman vakit yok; geri çevirmeyin beni! yıldızları hemen şimdi görmek istiyorum.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Yıldızlar rasathaneden görülmez.

YOLCU — Bense en iyi buradan görülür sanıyordum. Öğrenmeye geldim, acaba..

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — *(Sözünü keser)* Gecenin bu saatinde artık hiçbir şey öğrenemezsiniz.

YOLCU — Öğrenmenin de saati mi var?

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Var ya! Her şeyin bir öğrenme zamanı var. Bazı şeyler gün doğarken öğrenilir, bazı şeyler de öğlen saatlerinde. Sonra her şeyin bir öğrenme yeri var. Yalnızlıkları öğrenmek için soğuk, taş odalarda gece yarılarını beklemek gerekir. Dereleri, gölleri bahar şafaklarında kırlarda; denizleri, çölleri yaz ayları kızgın öğle üzerleri evlerde, basık odalarda öğrenirsiniz. Ayrı şeyler bunlar. Meselâ sokakları öğrenmek için..

YOLCU — Sokakları öğrendim az çok .

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Nesini öğrendiniz bakalım?

YOLCU — Nesini mi? Bakkallarını, kasaplarını, çarşılarını, fırınlarını...

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — (Sözünü keser) Durun, durun! Hangi saatlerde?

YOLCU — İş dönüşü, akşam saatlerinde.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Öğrenmek dediğiniz bu mu sizin?

YOLCU — Ya ne olsun?

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Azizim! Sokakları öğrenmek için, uzunca bir süre, gün doğmadan yollara düşmek gerekir. Sütçü beygirleri, sebze arabaları geçerken. Erkenci kahvelerde çaylar yeni demlenirken. Sokak, bu vakitlerde sokaktır. Sokakların da bir kişiliği olduğunu unutmayın!

YOLCU — Yahut gece yarısından sonra, in cin top oynarken, öyle mi?

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — (Şaşırmış) Yok canım, nerden biliyorsunuz?

YOLCU — Bir kere eve çok geç dönmüştüm de oradan. Uzadıkça uzamıştı yol. Bütün ışıklar sönmüştü.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Yanan lâmbaları görmediniz mi?

YOLCU — Hangi lâmbaları? Bütün ışıklar sönmüştü.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — (Güler) Yaa, görmemişsiniz! Uyku tutmayan hastaların, âşıkların lâmbaları söner mi hiç?

YOLCU — Camlarda kalın perdeler vardı, dışarıya ışık falan sızılmıyordu.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Işık kadar ses de önemlidir; ses, ses!

YOLCU — Evet, öyle! (Birden hatırlamış gibi çabuk çabuk) Nitekim ben de size bir ses yüzünden geldim!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Ne sesi?

YOLCU — Ama önce şunu öğrenmeliyim. Beni dinleme vaktiniz var mı?

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Vaktim mi? (*Güler*) Vaktim olmasaydı böyle uzun zaman konuşur muydum sizinle? Bende vakitten bol ne var? Bu teleskopların, sismografların ortasında; gezegenlerin, durağan yıldızların vakti içinde dünyanın vakti bana öyle uzun geliyor ki!

YOLCU — Ben çok kısa bilirdim.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Az çoğa karışınca çok olur.

YOLCU — Filozof musunuz siz?

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Hayır, sıradan bir adam! Neyse, devam edin. Bir sestem bahsediyordunuz; ne sesi bu?

YOLCU — Son günlerde kulağıma uzaktan sesler gelmeye başladı.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Ne gibi?

YOLCU — Çok sıcak, buram buram buğular içinde bir hamamın uğultuları gibi. Bir soru; ama her kelimesi açık, belli bir soru. Yayılan, duman duman yaklaşan, sonra eriyip dağılan bir soru.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Hangi saatlerde soruluyor?

YOLCU — Değişik saatlerde. Ama en çok...

BİR KADIN SESİ — (*Uzaktan*) Ocağa yemek koydum, arasıra bakmayı unutma, indirirken biraz tuz at! Ben gidiyorum. Hoşça kal.

BİR ERKEK SESİ — (*Uzaktan*) Hesaplara baktın mı? Yanlış bir iş yaparız da başımız derde girer, bir de sen kontrol et! Ama biraz çabuk ol, çabuk, çabuk!

BİR KADIN SESİ — (*Uzaktan*) Hayatım! Elko'nun vitrinindeki kumaşları gördün mü? Pek hoş desenler; çok da ucuz. Yarın gidelim de bir mantoluk alalım!

BİR ERKEK SESİ — (*Uzaktan*) Kaç gündür bakamadın mı? Eee, Birader, biliyorsun, acele bir iş! Bırak elindeki de, önce buna bak! Buna, buna, buna!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — (Yüksek sesle) Evet en çok?
BİR KADIN SESİ — (Uzaktan, uykulu) Yatıyor musun?
Öyle yorgunum ki! Üstleri açık olmasın, çocuklara baktın mı?

YOLCU — (Dalgınlığından sıyrılır, çabuk çabuk) Hayır, belli olmuyor, geceleri de duyuyorum. Çalıştığım yerde, evde, her vakit. Bazan uykumun arasında. Hemen uyanıyorum.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Hep aynı soru mu?

YOLCU — Hep aynı soru.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Nedir sorulan?

YOLCU — Sorulan... (Çok uzaktan, girişteki uğultu halinde, «Yıldızlara baktın mı?» seslenişi, sonra sessizlik.) Yıldızlara bakıp bakmadığımı soruyorlar.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Garip şey!

YOLCU — Çok garip!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Demek yıldızları görmüyorsunuz?

YOLCU — Görmüyorum. Çok şeyi görüyorum, gözlerim sağlam, ama yıldızlara bakıyorum, onları görmüyorum. Göz doktorlarına gittim, faydasız!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Doktor işi değil bu!

YOLCU — Sinir doktorlarına da gittim.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Doktor işi değil bu!

YOLCU — Şimdi size geldim.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Benim işim de değil bu!

YOLCU — Nasıl olur? Teleskopunuz var, âletleriniz var; onlarla görebilirim her halde.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Neye ille de görmek istiyorsunuz anlamıyorum? Yıldızlar da kalıversin canım!

YOLCU — Olmaz! Yakında gideceğim buralardan; ha-

tırlatıyorlar, sorarlar; ayıp olur cevap veremezsem. Baktım, ama göremedim demek ayıp düşer... (Sessizlik)

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Azizim, siz görmüş olmak için bakmışsınız, ondan göremediniz. Duymak için baksaydınız görürdünüz. Hem sonra... (Durur)

YOLCU — (Merak etmiş) Evet?

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Fakat... sizi bir noktada tesselli edebilirim. (Durur, içini çeker) Üzülmeyin, bir siz değilsiniz yıldızları görmeyen. Şaşacaksınız ama, artık ben de görmüyorum.

YOLCU — Siz de mi? Nasıl olur? Bir rasathane müdürü!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — (Hemen) Yoo, yanlış anlamayın! Rasathane müdürü olarak görüyorum da, insan olarak çoktandır göremiyorum.

YOLCU — Peki, bu sizi hiç telâşlandırmıyor mu?

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — (Rahat) Hayır! Çünkü benim durumum sizinkinden farklı. İnsan, yıldızları ne zaman görmez, biliyor musunuz?

YOLCU — Ne zaman görmez?

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Ya hiç bakmamışsa, ya da çok bakmışsa! Ya açlığındandır görmeyişi; ya da artık doymuş, kanıksamış olmasından!

YOLCU — Demek doydunuz siz?

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Gençliğimde çok baktım, gördüm çünkü! Şimdi artık gözlerimi kapayınca, onları içimde buluyorum. Dışında gördüklerim, yalnız astronomi, kozmografya yıldızları.

YOLCU — (İçini çeker) Ben o kadarını olsun görsem razıyım.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — (Küçümser) Püh. Yıldızları yakından göremeyen uzaktan hiç göremez. Size bir soru!

YOLCU — Buyurun!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Yıldızlara değil de, çiçeklere baktın mı deseler ne yapardınız?

YOLCU — (Düşünür) Ne mi yapardım? Şey... Botanik enstitüsüne giderdim.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — (Kahkahayla güler) Botanik enstitüsüne mi? İlahî dostum, siz çok komiksiniz, çok! (Seslenir) Hey Arabacı!

ARABACI — (Girer) Buyur, Müdür Bey!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Bak, ne diyor senin yolcu! Çiçek görmek için botanik enstitüsüne gidermiş!

ARABACI — (Güler) Daha neler, Bey! Parklar, bahçeler varken?

YOLCU — (İçerlemiş) Bahçeyle bir mi orası?

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Bahçeyi göremeyen enstitüde neyi görür?

ARABACI — Yolumuzun başında bir bahçenin önünden geçtik; orda en az elli çeşit çiçek vardı. Ama siz, başınızı çevirip bakmadınız!

YOLCU — Dikkat etmedim.

ARABACI — Nasıl etmezsin, Bey? Hani atın dizgininde bir bozukluk var dedim de durdurdum arabayı. Yere indim, ne yaptım ben?

ARABACI — (*Alaylı*) Hangi dizgini, Bey? Çiçekleri seyrettim, çiçekleri. Akşam saatinde mor, kırmızı, sarı, pembe, ıslıl ıslıl parıldayan o güzellikleri seyretmeden geçip gitmeye gönlüm razı olmadı. (*Sessizlik*)

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Gördünüz mü, Azizim, bir arabacı bile...

ARABACI — (*Alınmış*) Ayıp ediyorsun, Müdür Bey, arabacı olduksa...

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — (*Sözünü keser*) Yooo, yoo, gücenme! Demem o deme değil; hani bu beyin dünyadan haberi yok da!

ARABACI — Bilinir mi, Müdür Bey? Kimbilir ne derdi var bu yolcunun? İnsan acılı, kahırlı oldu mu gözü dünyayı görmez.

YOLCU — (*Üzgün*) Herkesin dünyası kendine!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Öyle, tabii! Fakat sizin dünyanızda bakmak diye bir şey yok mu, bilmek isterdim. Yıldızlara hiç bakmadınız mı meselâ?

YOLCU — Bakmışımdır, çok eskiden bakmışımdır, ama pek hatırlamıyorum. Daha doğrusu vaktim olmadı bakmaya. Size bir itirafta bulunayım mı?

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Bekliyorum.

ARABACI — Müdür Bey! Hayvana yem vermiştim, gidip bakayım, yemiş mi?

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Git, git ama sonra hemen gel. (*Bir kapı kapanır. Arabacı çıkar*) Sizi dinliyorum.

YOLCU — (*Sıkılarak*) Ben bugüne kadar hep önüme baktım.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Bir suç mu işlemiştiniz?

YOLCU — (Önler) Rica ederim, dürüst bir vatandaşım ben. Dürüst olduğum için de yıldızlara bakmak istiyorum ya! Baktın mı diye soruyorlar, sanki cevap bekliyorlar. İyice görmeden bir şey diyemem, yalancı çıkarım sonra. Eskiden baktım her halde, ama unutmuşum.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Öyleyse iyi bakmamışsınız. Eh, insan hep önüne bakarsa başka şeyleri ya hiç görmez, ya da pek üstünlük görür.

YOLCU — Ne yapayım, mecburdum. Yani ben hep önümdeki işime baktım.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Çocukluğunuzda?

YOLCU — Çocukluğumda babamın eline bakıyordum. Gençliğimde uzun bir zaman, bu sefer anne eline baktım. Yoksulluktan başka bir şey görmedim. Elim ekmek tutunca da, önümdeki işime, yani hep kendi ellerime baktım.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Başka eller görmediniz mi?

YOLCU — Gördüm. Bakkalın, kasabın, esnafın ellerini gördüm. Gözlerimi satıcıların ellerinden ayırmadım.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Niçin?

YOLCU — Yanlış tartmasınlar, eksik vermesinler diye.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Güzel, ya hanım elleri?

YOLCU — Bahçem yok benim. (Sessizlik)

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Anlaşılan siz hep yere bakmışsınız.

YOLCU — Ekmek yerde idi. Çocukluğum yerde emeklemekle geçti. Gençliğim, orta yaşlılığım... (Birden kızar) Siz ne diyersunuz kuzum, yıldızlara baksaydım hava alırdım, hava!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Gökte bir yıldız seçip arada yalnız ona bakabilirdiniz; sönüyor mu, parlıyor mu diye.

YOLCU — Ben yıldızı sönük doğmuşum, Müdür Bey!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Bir yıldızın ışığı sönmeye başlasa, sönsen bile, dünyamız yıllar, yüzyıllar sonra bunun farkına varır. Yıllarca, yüzyıllarca o ışık, yıldızı yaşıyormuş gibi, gelmekte devam eder bize. Santçılarını düşünün! Bir siz misiniz yıldızı sönük, bu dünyada? Sonra kanguru, beyaz ayı, zürafa bazı memleketlerde görülmez ama, yıldızlar her yerden görülür.

YOLCU — Gökyüzüne bakacak ne vaktim, ne de halim vardı benim. Toprak bırakmıyordu.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — (Şiir okur)

«Ne uçmayı bilirim, ne gökten haberdarım,

Bir karış bile fazla yükselemem yerimden :
Toprağa basmak için yapılmış ayaklarım.»

YOLCU — Nedir bu?

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Bir şiir! (Okumaya devam eder) «Toprak beni daima çeker eteklerimden...» Şiirlere baktığınız oldu mu?»

YOLCU — Şiirlere bakamadım.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Öyle ya, yıldızlara bakamazsınız.

YOLCU — Ben hep önüne baktım derken bunu anlatmak istemiştim.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Anlıyorum, hep yere bağlı kaldınız, havalanamadınız.

YOLCU — Uçmasını bilmem ki?

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Uçmak şart değil.

YOLCU — Fakat...

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Başınızı kaldırıp da yukarıya baksaydınız, bir yaz gecesi meselâ, havalanırdınız.

YOLCU — Düşmekten korktum.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Göze alacaksınız.

YOLCU — Göze batmaktan korktum.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Göze alacaksınız.

YOLCU — Herkes bana dikerdi gözlerini.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Göze alacaksınız. (*Sessizlik.*)

YOLCU — Yıldızlara bakmadım ama, başka şeylere baktım, sözgeşi...

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — (*Tamamlar.*) Dişlerinize, gıdanıza, hasta olmamaya baktınız.

YOLCU — Bunlara bakmasaydım çoluk çocuğuma bakamazdım ki! Sonra bunları karım istedi.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Dişleriniz sağlam mı bari?

YOLCU — Ne gezer, hepsi çürük! Yaptıramıyorum da!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Sağlık durumunuz nasıl?

YOLCU — Haftanın iki günü iyiceyim, beş günü hasta.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Yıldızlara bakmamaktan, hava almamaktan!

YOLCU — Ne ilgisi var, Beyim?

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Çook! Her neyse! Demek midenize, karaciğerinize baktınız, korudunuz onları; ama yine de iç organlarınız bozuk değil mi?

YOLCU — Bozuk!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Yıldızlara bakmamaktan, hava almamaktan! Başka nelere baktınız?

YOLCU — Başka? Başka? Sonra bana bakmışlar diye aileme baktım, onlar gibi ev bark sahibi oldum; demin de dedim ya; karıma, çocuklarıma...

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — bakıyorsunuz. Biz de bakıyoruz, önemli değil bu; ödevimiz!

YOLCU — (*hafif güler*) Üzüntüyü bırakıp yaşamaya da baktım.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Tamam! Demek yaşamaya da baktınız? Bu iyi, bakın, bu çok iyi! Yaşayabildiniz mi bari? Yıldızlara bakmadan insan nasıl yaşar?

YOLCU — Ben yaşadım!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Bravo! Fakat göremediğiniz şeyler var.

YOLCU — Pek yok canım. Yıldızları göremedim, bir! Başka? Evet, hırlara, denizlere, derelere uzak kaldım; ama dereotlarını gördüm.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Nerde gördünüz?

YOLCU — Karım zeytinyağlı bakla pişirdikçe, baklanın üzerinde.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Ya bakla çiçekleri?

YOLCU — Bakla çiçekleri? Baklayı biliyorum ya! Baklagilleri de biliyorum. (*Bir kitaptan okur gibi*) «Baklagiller; içine bakla, fasulye, akasya, keçiboynuzu gibi badıçlı pek çok sebze ve ağaçları alan ve ikiçenekli ayrı taçyapraklılardan olan büyük bir bitki familyasıdır.» Tabiat bilgisi dersinde ezberletmişlerdi. (*Bir zafer kazanmış gibi*) Nasıl da unutmamışım!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Hayret doğrusu! Fakat bakla çiçeğini toprakta iken, daha bakla değilken görmeli!

YOLCU — (*düşünür*) Bakla çiçeği mi? Hatırlamıyorum, hiç görmedim.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Onun o sarımtrak eflâtuna çalan beyaz rengini hiç görmediniz demek? O harika rengi bilmiyorsunuz.

YOLCU — Ama toprağı gördüm. (*Kızar*) Hem canım, bakla çiçeği gördün mü diye sormuyorlar ki bana!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Orası öyle! Bakla çiçeğini görmezseniz de olabilir. Peki, ya nar çiçeği?

YOLCU — Alay mı ediyorsunuz benimle?

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — (*Çıkışır gibi*) Nar çiçeği gördünüz mü diyorum!

YOLCU — (*Siner*) Görmedim. Botanik enstitüsünde vardır her halde.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Bırakın şu enstitüyü! Nar çiçeğini bilim kurumlarında değil; rasgele bir bahçede, ağaçtaki haliyle görmeli!

YOLCU — Ağaç gördüm.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Nerde?

YOLCU — (*Kızmış*) Çocuk değilim ya, ağaç da mı görmedim artık.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Kızmayın kızmayın! Olur a, olamaz mı?

(*Bir sandalye çekilişi*)

YOLCU — Neyse, vaktim yok benim. Biraz acele etsek. Şu yıldızları gösterin de gideyim artık.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Gidersiniz gidersiniz; ne güzel dertleşiyoruz!

YOLCU — Yarın burda olmam belki.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — (*İçini çeker*) Ne fena! Hiç dönmeyecek misiniz?

YOLCU — (*Üzgün*) Kim bilir? Hem giderken daha bir sürü şeye bakmam gerek. Sorarlar, olur a!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Sorarlar; ke kadar çok şeye bakarsanız o kadar iyi tabii! Ne olur, ne olmaz! Çoluk çocuğu ne yapacaksınız, peki?

YOLCU — Onları burada bırakacağım, ister istemez! Yanımda götüremem ki! Hem araba tek kişilik, hem de... Sonra şimdiye kadar hep ben baktım onlara; artık başlarının çaresine baksınlar.

ARABACI — (*Girer*) Bey, gecikiyoruz, başka yerlere de uğrayacaksak çabuk olalım.

YOLCU — (*Telâşlı*) Uğrayacağız, uğrayacağız tabii! Önce yıldızlara bakayım hele...

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Arabacı! Otur da, bekle biraz! İşimiz bitmedi henüz. (*Bir sandalye çekilir. Arabacı oturur*) Eeveet, yıldızlara bakmak! (*Ağır ağır*) Dostum, ne yazık ki bu kolay bir iş değil, hiç de kolay değil!

YOLCU — Teleskop mu bozuk?

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Teleskop mükemmel işliyor, fakat...

YOLCU — (*Öfkeli*) Vaktimi boşa harcıyorsunuz. Konuşmamızın başında kesip atsaydınız ya! Sizden olmayacak şey mi istiyorum? Bir izin, sadece teleskopla bakma izni!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — (*Teker teker*) Benim teleskopuma ihtiyacınız yok sizin.

YOLCU — Teleskopum olsaydı buralara kadar yorulmazdım her halde!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Şizin teleskopunuz vardı, bakmasını bilmediniz.

YOLCU — Gözlerim mi demek istiyorsunuz? Kaç ke-re söyledim: Bakıyorum, ama göremiyorum.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Vardı, bakmasını bilmediniz. Bugün, yarın bakarım diye bu geceye kadar savsakladınız bu işi! Bakmaya bakmaya gözleriniz görmez oldu. Demin ne dedim ben size?

YOLCU — O kadar çok şey söylediniz ki, hangisi, unuttum.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — İnsan, yıldızları ne zaman görmezdi?

YOLCU — (*Hatırlar*) Şey... ya hiç bakmamışsa, ya da çok bakmışsa!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Tamam! (*Kendi kendine konuşur gibi, yavaş yavaş*) İnsan, aylı gecelerde bir ağaç altında hiç oturmamışsa, samanyollarımdan gökyüzü kırlarına hiç tırmanmamışsa, kayan yıldızlara karşı bir dilekte bulunmamışsa, arada bir olsun başını göklere kaldırmamışsa, teleskoplarla bakmış, ne görebilir ki?

YOLCU — Yıldızları.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Karanlığı! Siz yıldızların altında sıcak aşk geceleri yaşamadınız mı hiç?

YOLCU — Aşka vaktim olmadı.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Nasıl evlendiniz?

YOLCU — İşte günün birinde kader, tesadüf.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Severek değil yani!

YOLCU — Değil, geleneğe uyarak.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Madem öyle, (*birdenbire sert*) benim de size gösterecek yıldızım yok!

YOLCU — (*Yalvarır*) Yapmayın, n'olursunuz! Yıldızları görmem lâzım; bir tanesini olsun gösterin!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Ateşböceklerini görebiliyor musunuz?

YOLCU — Adını duydum, ama görmedim, çok küçükmiş.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Çok mu küçükmiş? Emin misiniz?

YOLCU — Küçükmüş. Oğlum söyledi. Ama çok güzelmiş.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Oğlunuz kaç yaşında?

YOLCU — Beş yaşında. Daha geçen gece bir tane yakalamış. Avucunda gösterdi, pek hoşlanmıştı, gülüyordu, ama ben görmedim, çok küçüktü.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Ateşböceği çok, çok büyüktür; ancak çocuk ellerine sığar. Ateşböceklerini göremeyen yıldızları hiç göremez.

YOLCU — Teleskopla da mı?

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Onunla da! (*Kesin*) Hayır! Geçmiş! Artık göremezsiniz. (*Kısa bir sessizlik*)

ARABACI — Bey, siz buraya yıldız mı görmeye geldiniz? Ne diye yolda söylemediniz bana? Hiç değilse Kutup yıldızını gösterirdim. Madem bir tanesi de yetiyormuş!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Yeterdi! (*Sessizlik*) Hem siz

buraya böyle bir iş için gelen ilk adam da değilsiniz. Bu arabacı sizden önce buraya sizin gibi çoklarını getirdi.

YOLCU — Ama bana söylemedi.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Söyler mi, ne diye söylesin? Anlamalıydınız; halinden, davranışlarından görmüş geçirmiş olduğunu anlamalıydınız. Ona bile bakmamışınız.

YOLCU — Kendi derdim bana yetiyordu.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Derdinizin çaresi, ne yazık ki artık yok!

YOLCU — Peki, benden önce gelenler, yıldızları göremeden mi döndüler?

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Göremeden döndüler...

YOLCU — (Ümitsiz) Hiçbir şey yapamaz mısınız?

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — (Sert) Hayır! Hem rasathaneye geceleyin her türlü ziyaret yasaktır.

YOLCU — (Kızmış) Şikâyet edeceğim! Bir vatandaşın haklı dileğini yerine getirmeye mecbursunuz! İşinizden attıracağım sizi!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — (Güler) Vaktiniz varsa hay-hay!

YOLCU — (Ağlamaklı) Yok, ne yazık ki vaktim yok, çok geç kaldım.

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Çok geç kaldınız!

ARABACI — Bey, hemen gidelim! Ben yıldız da gösteririm size!

YOLCU — (Azarlar) Görmüyorum dedim yahu, göz doktoru musun sen?

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Bu iş doktor işi değil, yaşamak işi. Arabacı! Nasıl senin beygir? Yemini yedi, suyunu içti mi?

ARABACI — Yedi, içti, Beyim!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — Ne yapıyor şimdi?

ARABACI — (Güler) Yıldızları seyrediyor, Müdür Bey!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — (Güler) Bravo beygire! Yaşamasını biliyor desene!

YOLCU — (Kızmış) Aptal yerine koydunuz beni; düpedüz aptal! Alacağınız olsun, gösteririm ben size!

GÖZLEMEVİ MÜDÜRÜ — (Güler) Görmüyorsunuz ki gösteresiniz, dostum!

YOLCU — Yürü gidelim, Arabacı! Deliler evine gelmişiz; durulmaz burada!

(Hızla uzaklaşan ayak sesleri. Müdürün kahkahası. Kapanan bir kapı. Sessizlik. Az sonra dört nala giden atın nal sesleri, tekerlek sesleri. Sesler birden kesilir. Uzaktan uğultu halinde, son hecesi uzatılarak, «Çiçeklere baktın mı?» seslenişi duyulur, ses erir dağılır. At kişner. Yolcu da, Arabacı da gürültüden biraz bağırır gibi konuşurlar).

YOLCU — Arabacı, çabuk beni o söylediğin bahçeye götür, çiçekleri göster bana; önce çiçekleri!

ARABACI — Geç oldu Bey, çiçekler uykuya yattı, hiçbiri görülmez şimdi.

YOLCU — Hay Allah! Yahu, bunun da mı zamanı var?

ARABACI — Var ya, tabii var! Çiçekler sabahın erken saatlerinde, bir de gün batarken görülür, Bey! Acele etmeyin, yarın sabah ben size bütün çiçekleri gösteririm, bütün çiçekleri!

YOLCU — (*İçini çeker*) Ah, ben yarın belki buralarda olmam. Arabacı! Şimdi göster, şimdi. Hiç değilse *bir* yıldız göster bana.

ARABACI — Bunlar birbirlerine bağlı şeyler, Bey! Çiçekleri gördünüz mü, gökyüzüne bakmadan yıldızları da görürsünüz.

YOLCU — Geç kaldım, çok geç kaldım!

ARABACI — Geç kaldınız, Bey!

(*Bir süre nal, tekerlek sesleri. At kışner*)

İÇİNDEKİLER

Pencere	3
Gaz	23
Uzun Köprü	33
Yıldızlara Bakmak	67

VARLIK TIYATRO SERİSİ

Behçet Necatigil'i her şeyden önce şair olarak tanımış olanlar, onun son on yıl içinde geliştirdiği oyunlar konusundaki başarılarını radyolarımızdan hayranlıkla izlemektedirler. Bu oyunlarında Necatigil tiyatro edebiyatımıza katkıda bulunduğu kadar ona yeni bir ses ve duyarlık da getirmektedir. Daha önce bu serimizde çıkan Üç Turunçlar'daki altı oyununa bu kitabıyla yeni dört kısa oyun eklemektedir. Bu yapıtının da önceki gibi ilgi ile karşılanacağından şüphe etmiyoruz.

30 lira

do